

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

Zkušenosti z výzkumu na expedičním projektu na plachetnici:

Případová studie

Diplomová práce

(magisterská)

Autor: Šimon Pelikán, Rekreologie
Vedoucí práce: Mgr. Michal Kalman

Olomouc 2013

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

„Tato diplomová práce vznikla v rámci projektu Tvorba národní sítě podpory pohybové aktivity (CZ.1.07/2.4.00/17.0013)“.

Jméno a příjmení autora: Šimon Pelikán

Název diplomové práce: Zkušenosti z výzkumu na expedičním projektu na plachetnici:
Případová studie

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Michal Kalman

Rok obhajoby diplomové práce: 2013

Abstrakt: Diplomová práce se zabývá analýzou prostředí historické plachetnice jako místa pro realizaci výzkumu zaměřeného na lidské chování. Práce je postavena na základě mé osobní zkušenosti z pilotního sběru dat během plavby přes Atlantický oceán. Jedná se o deskriptivní případovou studii, která popisuje celý průběh projektu od samotného zrodu myšlenky, přes výběr výzkumných metod až k detailnímu popisu realizace výzkumu ve specifickém prostředí historické plachetnice. Závěrem přidávám doporučení, jak eliminovat případné nedostatky při sběru dat a vyvarovat se tak možným chybám při výzkumu a současně uvádím, které výzkumné metody jsou ke zkoumání vhodné. Navrhuji rovněž, jak by bylo možné získané poznatky přenést na akademickou půdu.

Klíčová slova: plachetnice, adaptace, izolace, dobrodružství, expedice, psychologie, sociologie, spiritualita, cestovní ruch

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Šimon Pelikán

Title of the master thesis: Case study: Lessons of the empirical research at the sailboat expedition project

Department: Department of Recreationology

Supervisor: Mgr. Michal Kalman

The year of presentation: 2013

Abstract: This thesis analyzes the environment Sailing as a place for the realization of research on human behavior. The work is based on my personal experience from the pilot data collection during the voyage across the Atlantic. This is a descriptive case study that describes the whole process of the project from the very birth of the idea, through the selection of research methods to the detailed description of the research project in a specific environment Sailing. Finally, adding recommendations on how to eliminate any gaps in data collection so as to avoid possible errors in the research and also mention that the research methods to explore appropriate. It also suggests how it might be possible to transfer this knowledge to academia.

Key words: sailboats, adaptation, isolation, adventure, expedition, psychology, sociology, spirituality, tourism

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracoval samostatně pod vedením Mgr. Michala Kalmana, uvedl jsem všechny použité literární a odborné zdroje a dodržoval zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne

Rád bych poděkoval katedře rekreologie za realizaci tohoto výzkumného projektu a za to že, jsem byl k účasti na projektu vybrán a měl jsem tak možnost přeplavit se přes oceán.

Dále děkuji vedoucímu diplomové práce Mgr. Michalu Kalmanovi za pomoc a cenné rady, které mi poskytl při zpracování diplomové práce.

Obsah

1	Úvod	9
2	Přehled poznatků.....	10
2.1	Historie plavby na plachetnicích.....	10
2.2	Fenomén plachetnice	11
2.3	Expediční projekt	12
2.4	Trávení volného času adolescentů	14
2.5	Sail Training International	14
2.6	Oosterchelde	15
2.7	Další organizace.....	17
2.8	Plachetnice v ČR.....	17
2.9	Podobné výzkumné projekty	18
2.9.1	Plavba studentů přes Atlantik	18
2.9.2	Individuální závod kolem světa na plachetnici	19
3	Cíle a úkoly	21
3.1	Hlavní cíl.....	21
3.2	Vedlejší cíle.....	21
3.3	Výzkumné otázky	21
4	Metodika	22
4.1	Příprava výzkumu a výběr účastníka	22
4.2	Rozdělení výzkumu	24
4.3	Financování výzkumného projektu.....	24
4.4	Deskriptivní analýza prostředí.....	25
4.4.1	Deskriptivní analýza interiéru plachetnice	25
4.4.2	Deskriptivní analýza exteriéru plachetnice	26
4.4.3	Deskriptivní analýza vnějšího prostředí	28
4.4.4	Procesy na lodi a s tím související úkoly	30
4.5	Charakteristika členů posádky.....	32
4.5.1	„Crew“	32
4.5.2	„Guests“	33
4.6	Popis výzkumných metod pro pilotní sběr dat	35
4.6.1	Výběr výzkumných metod	36
4.6.2	Metodika výzkumu pro zkoumání spirituality.....	40

4.6.3	Metodika výzkumu pro zkoumání psychické a sociální adaptace	41
4.6.4	Metodika výzkumu pro cestovní ruch	43
4.7	Harmonogram pilotního sběru dat	43
4.7.1	Spirituální část výzkumu	45
4.7.2	Psycho-sociální část výzkumu	45
4.7.3	Výzkum na oblast cestovního ruchu	47
5	Výsledky	48
6	Závěry a doporučení	53
7	Diskuze	57
8	Souhrn	61
9	Summary	63
10	Referenční seznam	65
11	Seznam příloh	69
11.1	Příloha č. 1. Motivační dopis na výzkumnou plavbu	69
11.2	Příloha č. 2. Dotazník SHALOM	71
11.3	Příloha č. 3. Dotazník SMS	72
11.4	Příloha č. 4. Dotazník psycho-sociální oblast (část dotazníku)	73
11.5	Příloha č. 5. Dotazník cestovní ruch	80

1 Úvod

Lidé se na plachetnicích plaví již po staletí. Během této doby se značně změnil význam cest po mořích a oceánech. Plachetnice již nejsou využívány k přepravě zboží, válečným či objevitelským účelům, jak tomu bylo v minulosti. V dnešní době slouží převážně k rekreaci a sportovnímu pojetí plachtění. Lidé vyhledávají tyto a podobné aktivity v touze po prožití dobrodružství, vypořádání se s extrémními podmínkami, poznání svých limitů a schopnosti adaptovat se v neznámém prostředí.

A právě to, jakým způsobem je člověk schopen se adaptovat na nepřírozené podmínky, bylo podmětem na katedře rekreologie k realizaci výzkumu během plavby lodi společnosti Oosterhelde kolem světa. Výzkum byl zaměřen na psychologické, sociální a spirituální dimenze života člověka v extrémních podmínkách a jeho schopnost se adaptovat na nové podmínky. Během plavby se rovněž zkoumala oblast cestovního ruchu. Pro získání co nejkvalitnějších výsledků, bylo rozhodnuto, že se vykonají tři výzkumné plavby. Jelikož se jedná pro naši fakultu a výzkumníky o první výzkumný projekt takového charakteru, první plavba, tedy ta, které jsem se zúčastnil já, byla považována za pilotní sběr dat, ověření výzkumných metod a popsání prostředí plachetnice jako místa k provádění výzkumu.

Cílem této práce není vyhodnocení získaných dat během mé výzkumné plavby, ale vytvoření případové studie, která popisuje celý průběh projektu od samotného zrodu myšlenky, přes metody výzkumu, až k detailnímu popisu realizace výzkumu ve specifickém prostředí historické plachetnice během její třicetidenní plavby přes Atlantický oceán. Udělat detailní popis prostředí historické plachetnice, charakterizovat jeho specifika a uvést, která místa jsou nejideálnější k vykonávání sběru dat. Stejně tak popsat, jak probíhá běžný den plavby, faktory, které jej ovlivňují, (převážně počasí a „watch systém“) a popsat, jaké jsou vhodné metody výzkumu. V neposlední řadě bylo úkolem charakterizovat sledovanou skupinu.

Závěrem bylo také upozornit na nedostatky a chyby, kterých je během výzkumu se možné dopustit a doporučit, jak pozměnit výzkumné soubory, či jednotlivé výzkumné metody. Dále se zamyslet nad tím, jaké jsou možnosti pro naši katedru k realizaci podobných plaveb do budoucna.

2 Přehled poznatků

2.1 Historie plavby na plachetnicích

Plachetnice byly prvními dopravními prostředky, které ke svému pohybu využívaly jinou sílu než lidského těla či zvířat. První zmínky o plachetnicích sahají do dávné Polynésie, kde používali plavidla poháněné větrem k objevování a následnému osídlování ostrovů v Tichomoří. Také Číňané pořádali nejdříve objevné, následně obchodní plavby na svých „džunkách“, které byly na svoji dobu velmi vyspělé plachetnice (Dalton, 1998).

Jak zmiňuje Hroška & Kudeš (1990) „na západě“ se situace vyvíjela podstatně pomaleji. Největší expanze lodní dopravy byla zaznamenána v 15. Století. Trendem bylo mít co nejdokonalejší, nejrychlejší loď a doplout do vzdálených míst co nejdříve, než tam budou ostatní země a vykoupí pro Evropany vzácné zboží. Na začátku 16. století se zapsaly do historie objevy Vasco de Gamy, které ve východních zemích vyvolávaly strach a nenávisť, v evropských zemích naopak závist. To se projevilo velkým rozmachem ve stavbě lodí a rozvoji námořní dopravy v Evropě (Koblic, 1949).

Plavba na plachetnicích představovala nejen vynikající prostředek k přepravě osob, zboží a objevování neznámých koutů světa, ale v sedmnáctém století se začalo rozvíjet také sportovní plachtění. Začaly se tedy stavět kromě lodí obchodních a válečných i menší osobní jachty pro odpočinek a relaxaci (Hroška & Kudeš, 1990).

V roce 1661 byla na Temži pořádána první plachetní regata mezi královskými bratry Karlem a vévodou z Yorku. V roce 1718 ruský car Petr Veliký založil první yacht klub s názvem Něvská flotila.

Kromě sportovního plachtění se v dnešní době velmi rozmáhá komerční plavba na plachetnicích. Jak uvádí Buckley (2006), můžeme ji rozdělit do tří základních kategorií. „Jacht charter“ a při tomto způsobu plavení se, je k dispozici kapitán nebo celá „crew“. Většinou bývá během takovýchto plaveb zajištěna plná penze a jezdí se dle pravidelného itineráře. Pasážér během tohoto způsobu plavby nemá žádné povinnosti. V druhém typu se jedná o plavby na plachetnici, kde se účastníci podílí na chodu plachetnice. Mohou to být půl-denní, přes jednodenní až po několikaměsíční plavby přes oceán. Plavby jsou organizovány dle pevného časového harmonogramu, s jasným

vyznačením trasy, kudy se popluje. V ceně této plavby obvykle bývá plná penze. Poslední způsob plavby se praktikuje na menších plachetnicích. Tento typ je označován jako „adventure sailing“ a účastníci takovýchto plaveb se začleňují mezi posádku a plní s ní společně nutné náležitosti, které samotná plavba obnáší. Trasy si vybírají účastníci sami, tudíž mají větší právo rozhodovat o tom, jak samotná plavba bude probíhat.

Plachtění po vodních plochách se neustále rozšiřuje, což se také odrazilo na designu plachetnic a jejich preferencích. Nové materiály a moderní design proměnily tuto zábavu ve více vzrušující, kreativní a stále více lidí ji v současnosti vyhledává (Retrieved 25. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.croatiacharter.com/cz/article4.asp>).

2.2 Fenomén plachetnice

Plachetnice je téměř dokonalý vynález, který využívá přirozenou sílu větru a moře, přičemž relativní chaos přeměňuje na řád a směr. Pro námořníky je velmi důležité, aby pochopili, jakým způsobem tato změna nastává. Jestliže pochopí teorii, která podmiňuje chování lodi, budou schopni na otevřené vodě zvládnout každou situaci. Odměnou za námahu je pro námořníky pocit dokonalého ovládnutí plachtící lodi, dosažení rovnováhy přírodních sil a nádhera prostředí, které ho obklopuje (Darton, 1998, 6).

V současné době plachetnice plní jinou úlohu než tomu bylo v minulosti. Může za to transformace námořní dopravy, kdy plachty nahradil motor a také letecká doprava. Tímto se změnila funkce plachetnic, kdy místo pro přepravu zboží a osob, či k jejímu využití pro rybolov, jsou nyní více využívány k rekreaci, a to jak pro osobní, tak komerční účely a sportu (Buckley, 2006).

Specifičnost plavby na plachetnici je dána tím, že všichni členové posádky pomáhají, aby se loď pohybovala koordinovaně. Plachetnice získává energii pro svoji plavbu kombinací hydrodynamické a aerodynamické síly. Tyto síly však nemohou být dosaženy pouze větrem, plachetnice ke svému pohybu potřebuje, aby se plavila pod jistým úhlem větru. Díky tomuto faktu posádka neustále musí manévrovat s plachtami v závislosti na směru větru, eventuálně musí křížovat s lodí tak, aby se dostala ke svému cíli (Buckley, 2006).

Plavba na plachetnicích je velmi ojedinělá zkušenost, a to díky vnějším podmínkám vody a větru. Posádka nikdy nemůže předvídat, co ji bude čekat v nejbližších hodinách a veškeré situace musí řešit operativně. Navíc plavidlo na delších plavbách plachtí bez zastavení, tedy i v noci. Díky tomu, že se hosté na plachetnici stávají členy posádky, dochází k umocnění prožitku z této aktivity (Loomeier, 2003).

Potřeba prožitku je u člověka dána fylogenetickým vývojem. Všední život v minulosti nabízel přirozená rizika, se kterými byl člověk nucen se vyrovnat. Prožitek měl spíše povahu boje o přežití. Dříve si člověk obstarával potravu lovem divokých zvířat. V drsných přírodních podmínkách, bez dostatečného vybavení budoval obydlí, která byla často ohrožována přírodními katastrofami a útoky jiných kmenů. S postupným vývojem lidstva se zdroj prožitků přenesl do jiných, širších oblastí života. Současná doba řadu přirozených rizik eliminovala. Zdroje prožitků se z oblasti „boje o přežití“ postupem času přesunuly do oblasti individuálních zájmů a volného času. Přestože se pojetí prožitku oproti minulosti změnilo, platí nadále, že: „prožitek byl a stále je nezbytnou součástí psychické rovnováhy jedince a je účinným abreaktivním prostředkem ke každodennímu stereotypu běžného životního stylu“ (Kuban 2006, 8).

Jak uvádí Kirchner (2009) prožitky, které získáváme vlastním přičiněním, jsou ty nejintenzivnější. Což se o plavbě na historické plachetnice dá rozhodně říci, a to díky zažití celistvosti prožitku, která pramení z podílení se všech členů na samotné plavbě plachetnice. Zároveň se při tom potýkají s nepříznivými vlivy počasí a nastavují určitému riziku. Neuman (2009) jej doplňuje o fakt, který při plavbě na plachetnicích platí obzvláště, a to, že prožitek má být skutečně odpracovaný. Vzniká z určitého napětí mezi začátkem aktivity, kdy dochází k zadání úkolu a jeho provedením, tedy splněním zadaného úkolu. Správně vedenou reflexí se přetváří ve zkušenost, která je pak využitelná v jiných životních situacích.

Nesmíme však opomenout i další význam plachetnic, a to jako prostředek ke konání expedic a místa pro školení a edukaci (Buckley, 2006).

2.3 Expediční projekt

Dle Nového akademického slovníku cizích slov (2007) je expedicí označována výprava, zpravidla k výzkumnému účelu. Projektem se míní návrh či nějaký plán. Jedná

se tedy o určitou výpravu za účelem výzkumu nebo vzdělávání. Expedice dle Hahna by měla být neodmyslitelnou součástí studijního procesu. Může mít různý charakter, od plavení se po moři nebo řekách, přes zdolávání vysokých hor, či putování do těžce dostupných míst. Specifičnost expedic je dána tím, že účastníkovi je umožněno, aby byl iniciativní. To znamená, že musí na sebe vzít odpovědnost za celou akci a musí ji umět dobře naplánovat po všech směrech. Během samotné expedice se však díky neočekávaným situacím může předem daný plán změnit. To učí studenta jednat operativně. Za největší přínos expedice jako vzdělávací metody Hahn považuje to, že v určitých situacích dává vyniknout i fyzicky podprůměrným a nemotorným žákům. Dále tvrdí, že expedice může žáky vrhnout do extrémních či jinak neobvyklých situací, ve kterých se ze slabých stávají silní a naopak (in: Medek 1948).

Pod záštitou Zdenka Hamříka byl v říjnu 2012 konán první „pilotní“ expediční projekt pro studenty zaštiťující katedry, který se připravoval od září 2011. Jednalo se o dovršení úvah studentů o konání takovýchto aktivit z roku 2005, kdy vznikl projekt „Na Plachetnici“ (Retrieved 7. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.naplachetnici.cz/o-spolecnosti-kontakt/>). Hlavní inspirací se staly zkušenosti studentů a pedagogů ze zahraničních univerzit, které se každoročně účastní závodu na plachetnicích „Race of classics“. Jedná se o studentský závod jednotlivých univerzit v Severním moři (Retrieved: 25.6.2013 from the World Wide Web: <http://www.rotc.nl/index.php/derees/wat-is-de-race-of-the-classics>). Cílem expedičního projektu bylo kromě rozšíření zkušeností studentů zejména nabídnout praktické uplatnění poznatků z oblasti fundraisingu, managementu a řízení projektů. Vyústěním snahy ze strany vedení a samotných studentů byla plavba na plachetnici v Holandsku. Důvodem byla specifičnost plachtění po moři dle odkazu Kurta Hahna (Hamřík & Skácelíková, 2013).

Sám jsem se projektu zúčastnil a po dobu pěti dní jsme se plavili přes Ijselské a Waddenské moře k Západofriským ostrovům v Holandsku. Během této expedice jsme kromě učení se dovednosti práce na plachetnici měli workshopy zaměřené na rozvoj osobnosti a posílení týmového ducha naší skupiny studentů rekreologie.

2.4 Trávení volného času adolescentů

Je velmi obtížné charakterizovat, co je volný čas. Za nejpřesnější výklad této problematiky je považována teorie sociologa Dumazediera (in: Hodaň & Dohnal, 2005, 59) „Volný čas definoval jako sumu mimo pracovních, rodinných a společenských závazků, kterými se jedinec zabývá ze své vůle, aby si buď odpočinul, pobavil nebo svobodně zdokonaloval svoji tvůrčí aktivitu“. Aristoteles vnímal volný čas jako prostor k sebezdokonalování, k dosahování vyšší úrovně jedince (Hodaň, 2002).

Na základě těchto teorií lze dojít k rozporu s dnešním pojetím trávení volného času adolescentů, který jak uvádí Kalman et al. (2009) většina mládeže tráví sedavými aktivitami, jako jsou sledování televize, hraní počítačových her a jiné. To má negativní vliv na jejich zdraví a také osobnostní rozvoj. Je potřeba jim nabízet takové aktivity, které povedou k rozvoji jejich osobnosti. Volný čas mohou trávit kromě odpočinku a relaxace pomocí aktivit, u kterých se ocitnou za hranicí všedních dnů, kde budou mít možnost poznávat nové lidi, bavit se a poznávat něco neopakovatelného (Hodaň, 2002).

V Holandsku jsou mládeži tyto aktivity nabízeny mnoha organizacemi, jednou z nich je Sail Training International, která pořádá výcvikové plavby na plachetnicích pro mládež.

2.5 Sail Training International

Jedná se o mezinárodní organizaci, která zajišťuje výcvik na plachetnicích a to pomocí dobrodružné aktivity, která zahrnuje něco více než jen plavební instrukci. Účastníci výcviku jsou vybízeni k tomu, aby překonávali náročné výzvy, jak po stránce fyzické tak i emocionální. Díky tréninku mají adolescenti možnost posílit svoji sebedůvěru a osobní zodpovědnost. Ti, kdo podnikli plachetní trénink na plachetnicích, jsou zpravidla obohaceni o pozitivní životní zkušenost (Retrieved 1. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.sailtraininginternational.org/about-us/link-3>).

Celý projekt je zastřešován organizací Sail Training International (dále jen STI), která se snaží o rozvoj a výchovu mladých lidí prostřednictvím námořnického výcviku na plachetnicích bez ohledu na národnost, kulturu, náboženství nebo pohlaví či sociální

zázemí. V současné době tvoří členskou základnu 29 národních plachetních výcvikových organizací po celém světě.

Organizace byla založena v roce 1956 a taktéž v tomto roce organizovala své první závody plachetnic. Od roku 2003 funguje jako nezisková charitativní organizace a převážnou většinu svých členů tvoří dobrovolníci. Společnost se snaží dosáhnout svých cílů pořádáním konferencí, organizováním každoročních závodů, publikováním DVD a prezentacemi, popřípadě vedením mezinárodních výzkumů a snahou získat další členské země. V současné době vzniká pod vedením Michala Kalmana nová odnož STI pro Českou Republiku. Sídlo společnosti je v Gosportu ve Velké Británii. V roce 2007 byla organizace navrhována na Nobelovu cenu Míru (Retrieved 1. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.sailtraininginternational.org/about-us/link-3>). Do STI patří i holandské plachetnice Bark Europa a Oosterchelde.

2.6 Oosterchelde

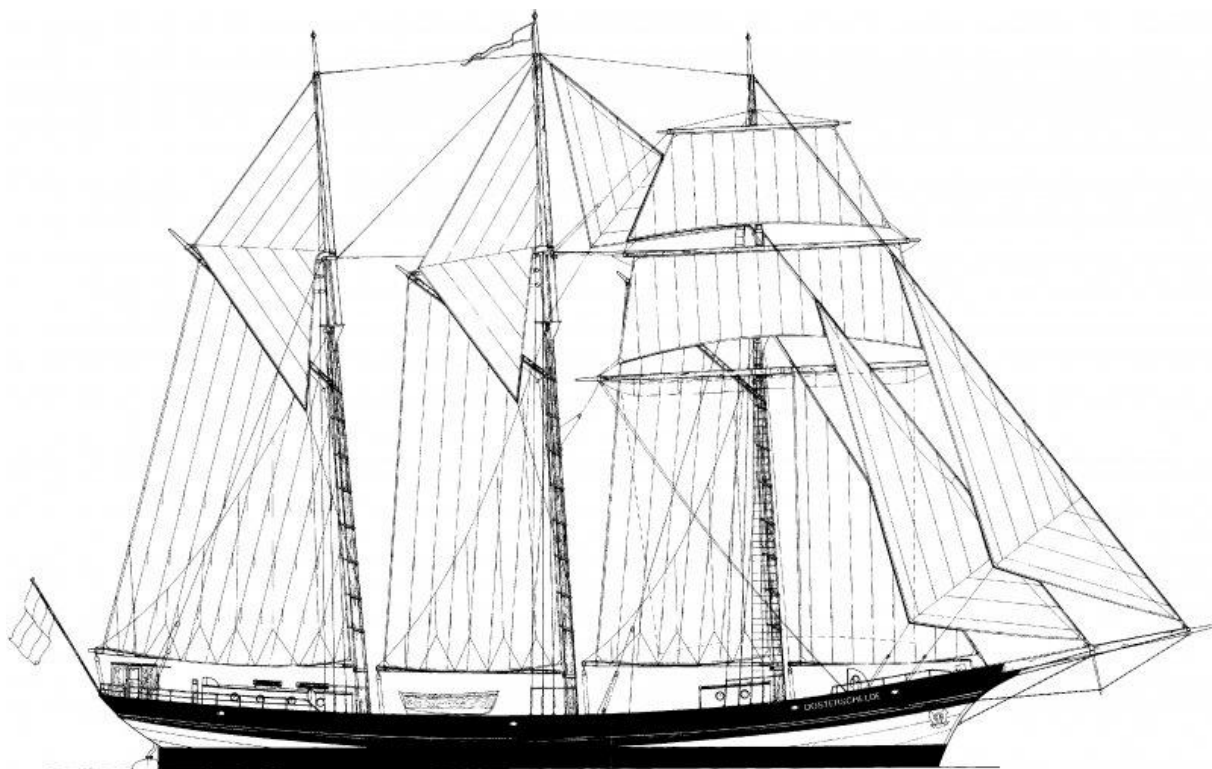
Trojstěžník Oosterchelde (viz obrázek č. 1) představuje největší zrekonstruovanou plachetnici z kategorie škunerů. Ty se plavily pod holandskou vlajkou na začátku 20. století. Původní trup lodi byl postaven v roce 1918. První majitel byl židovského původu, proto do dneška nalezneme na lodi řadu symbolů z této doby. Ze začátku sloužila k přepravě zboží. Brázdila nejen evropské břehy, ale byly zaznamenány její časté plavby do Afriky. V roce 1939 byla prodána jedné dánské lodní společnosti a byla přejmenována na Fuglen. Zde představovala jednu z nejmodernějších plachetnic. V roce 1954 byla opět prodána, tentokrát však do Švédska, kdy ji předělali na moderní motorovou dopravní loď a dali jí jméno Sylvan. V roce 1988 se plachetnice opět vrátila do Holandska. Byla koupena, aby byla zrekonstruována do své původní historické podoby. Po dlouhodobé výzkumné práci na projektu rekonstrukce a díky získání finančních zdrojů, pro jejichž zisk byla založena „The Rotterdam ship sailing foundation“, byla zahájena přestavba lodi. Zároveň tuto rekonstrukci finančně podpořila tři holandská muzea k uchování historického bohatství země (Loomeijer, 2003).

Od roku 1992 plachetnice vozí své klienty po celém světě. Svoji jedinečností a historickou hodnotou je hojně využívána pro řadu firem a společností ke konání konferencí, setkání a oslav. Loď je také oficiálním sídlem Rotterdamského

velvyslanectví. Za sebou má plachetnice řadu expedic po světových oceánech. Jako jedna z mála společností pořádá i expedice na Antarktidu.

Jak uvádí Loozeijer (2003), trojstěžník má na délku 50 metrů a 7 metrů na šířku. Celková hmotnost se blíží k 400 tunám, nejvyšší stěžeň sahá do výše 36 metrů a celková rozloha plachet je neuvěřitelných 891 m². Celková kapacita lodi je 24 lůžek na spaní a na jednodenní plavby může svést až 120 pasažérů. Cestující si tedy mohou vybrat ze široké nabídky výletů jak jednodenních, tak vícedenních. Nejčastěji Oosterchelde nalezneme ve svém domovském přístavu v Rotterdamu, kde slouží převážně k jednodenním plavbám.

Na plavbu kolem světa, na které se plachetnice doposud nachází, se od doby své rekonstrukce vydala již podruhé. Tato plavba trvá od listopadu 2012 do května 2014. Celá trasa je rozdělena na menší úseky, kdy některé vedou kolem pobřeží, jiné po otevřeném oceánu a během trati se překoná postupně všechny tři světové oceány, tedy Atlantický, Indický a Tichý oceán (Retrieved 5. 6. 2013 from World Wide Web: http://www.oosterschelde.nl/wp/wp-content/uploads/General-Information-OS_2012-UK.pdf).

Obrázek č. 1. Plachetnice Oosterchelde (zdroj: www.oosterschelde.nl)

2.7 Další organizace

Plachetnici Ooterchelde na její plavbě kolem světa doprovázely další dvě holandské plachetnice Tecla a Europa. Trojstěžník Europa pochází z roku 1911 a v posledních letech se specializuje na expedice na Antarktidu. Přestože má svůj domovský přístav v holandském Schevingenu, vzhledem k jeho častým expedičním plavbám kotví po většinu roku v Jihoafrickém Cape Townu (Retrieved: 25. 6. 2013 from the World Wide Web: www.barkeuropa.com).

V Holandsku existuje také spousta společností, které pronajímají a realizují plavby na plachetnicích pro širokou veřejnost.

Jednou z nich je i Frisian Sailing company, která v Holandsku zprostředkovává pronájem plachetnic i s posádkou v oblasti Waddenského a Ijselmerského moře, jezera Frisian a Baltského moře. Sídlo společnosti je v Holandském Lemmeru. (Retrieved: 25. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.frisian-sailing.co.uk/page/bedrijfsinformatie>). Katedra rekreologie s touto společností spolupracuje při realizaci expedičních projektů.

2.8 Plachetnice v ČR

V České Republice, díky vnitrozemské poloze státu, zaznamenány první akce spojené s plachtěním až v roce 1870. Postaral se o to Jaroslav Rossler Ořovský, který v rámci Pražské veslařské Reggaty uskutečnil první závod plachetnic. Od té doby se povědomí o jachtingu začalo šířit po celé republice a v roce 1883 byl založen Český jacht klub, avšak díky malé členské základně a nedostatku kvalitních lodí se až do poloviny 20. století český jachting vyvíjel velmi pomalu. Rozvoj byl spjat s přechodem ze stavby velkých plachetnic k menším, které se již začaly vyrábět z laminátu. Tím se jejich stavba podstatně zjednodušila a jachty se staly cenově dostupnější. To zvýšilo členskou základnu jednak sportovního odvětví jachtingu, ale došlo i k zvýšení potenciálu plachetnic k využití pro rekreaci na řadě českých jezer a vodních nádrží (Hroška & Kudeš, 1990).

Od konce 80. let dochází u nás k rozvoji ve využívání plachetnic pro plavby na mořích. Velmi oblíbenou destinací pro Čechy se stala Jugoslávie, později po jejím

rozdělení, Chorvatsko. Jedná se o plavby převážně na menších plachetnicích, kdy se jezdí podél pobřeží k jednotlivým přístavům.

Pro dobrodružnější pojetí plachetnic se rozhodla česká skupinka pod vedením Josefa Dvorského, která se rozhodla postavit si svoji vlastní loď, La Grace. Jedná se o repliku korzárské lodi z druhé poloviny osmnáctého století. Plachetnice byla postavena v Egyptě, odkud následně vyplula na svoji první plavbu. V současnosti jsou možnosti plavby na ni nabízeny široké veřejnosti (Retrieved: 25. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://lagrace.cz/cs/main/plavby/7>).

2. 9 Podobné výzkumné projekty

To, jak se mění lidské vnímání během delších plaveb či podobných expedic, láká pozornost vědců již delší dobu. V jejich zájmu je nejen to, jakým způsobem jsou účastníci daných expedic schopni adaptace na neobvyklé podmínky života na oceánu, ale stejně tak, jak jsou následně schopni získané poznatky přenést do všedního života.

2. 9. 1 Plavba studentů přes Atlantik

Norris & Weinman (1995) se ve svém výzkumu zabývali skupinou 51 studentů ve věku 18- 24 let, kteří se plavili na plachetnici Astrid z Velké Británie do oblasti Karibiku. Celá plavba trvala po dobu tří měsíců. Studenti zde byli součástí posádky jako „trainees“.

Během plavby vyplňovali šest dotazníkových souborů: Satisfaction with life (Diener, 1985), General Health Questionnaire (Goldberg, 1978), Cope (Carver et al., 1989), Rosenberg Self- Esteem Scale (Rosenberg, 1965), Generalized Self- Efficacy a Life orientation test (Scheier & Carver, 1985). Výzkum byl prováděn před vyplutím a po vyplutí, tedy interval mezi vyplněním dotazníků byl 3 měsíce.

Pomocí dotazníků se na respondentech snažili zjistit, zda u nich dojde v průběhu plavby ke změnám v jejich sebevědomí, odolnosti ve zvládnání náročných situací, zda se stanou emocionálně vyrovnanější, optimističtější a jak se změní pojetí jejich seberealizace.

Z výzkumu bylo zjištěno, že u účastníků plavby došlo k nárůstu jejich sebevědomí, efektivnosti v provádění jednotlivých úkonů, lepšímu se srovnání s vlastním životem, zvýšení psychické odolnosti a schopnosti zvládat stresové situace. Také bylo zjištěno, že jsou značné rozdíly ve výsledcích mezi muži a ženami. U mužů došlo k prokazatelně vyšším rozdílům v nárůstu sebevědomí a stali se efektivnější ve zvládání stresových situací. Ženy naopak prokázaly, že více zvládaly náročné situace s humorem, kdežto u mužů v této oblasti nebyly zaznamenány rozdíly.

2. 9. 2 Individuální závod kolem světa na plachetnici

V druhém výzkumu se odborníci zabývali zkoumáním kapitánů plachetnice během individuálního závodu kolem světa „Vovlo ocean race“. Výzkum byl zaměřen na zvládání náročných situací a způsoby, jakými jsou jedinci schopni se s nimi vypořádat (Wetson et al. 2009).

Během závodu jednotlivců kolem světa jsou ideální podmínky ke zkoumání individuální schopnosti jedinců vypořádat se s jednotlivými stresory, které na ně působí. Mezi nejvýznamnější stresové podněty patří: fyzická a psychická únava, zranění, mořská nemoc, hlad, izolace, smyslová deprivace a náročné přírodní podmínky.

Výzkumu se zúčastnilo pět elitních závodníků Volvo ocean race. Jedná se o individuální závod plachetnic, který začíná a končí ve Španělsku. Celková délka trati je 29 400 mil. Respondenti byli ve věkovém rozmezí 32-53 let, průměrný věk u sledované skupiny byl 43 let. Všichni byli zkušení námořníci, kdy každý již dříve v minulosti absolvoval minimálně jednu plavbu kolem světa. Jednalo se sice o velmi malou skupinu, ale o to byl výzkum intenzivnější.

K získání výzkumných dat byla použita metoda dotazníku. Otázky byly polo strukturované a byly rozděleny do třech částí. První část obsahovala demografické údaje. Druhá část byla zaměřena na stresové situace a vypořádání se s nimi. Ty byly hodnoceny ve třech sférách: konkurenční (jedná se o stresory, které působí na respondenta během samotného závodu), organizační (stresory, které působily v rámci jeho přípravy na tento závod) a osobní (ty, které jsou spojeny se samotnou osobou závodníka). V poslední části respondent uvedl své komentáře a poznatky z plavby.

Výzkumný soubor tvořil dohromady 173 stran otázek. První část byla vyplňována zhruba týden před plavbou, prostřední během plavby a třetí část do dvou týdnů od doplutí. Třetí část byla doplněna o interview se závodníkem.

V přípravné fázi na závod zvládali respondenti obtížné situace tím, že se snažili co nejlépe na něj připravit, a to jak po stránce fyzické, tak vybavením lodě všemi bezpečnostními opatřeními. Ke zvládnání náročných situací také hodně využívali podporu svého týmu a komunikaci s rodinou a přáteli. To doprovázel např. poslech oblíbené hudby. Velký vliv na ně mělo okolí a to okolí, a to převážně média a organizátoři závodu.

Během samotného závodu byl zaznamenán menší pokrok ve zvládnání stresových situací. Bylo to dáno tím, že závodníci vynakládali veškerou svou sílu na manipulaci s plachtami při měnících se vnějších podmínkách a na zjišťování předpovědí počasí, k tomu aby trefili ta vhodná proudění větru. Byla u nich zaznamenána vysoká fyzická a psychická únava, která přecházela ve frustraci. Náročné situace se snažili zvládat pomocí poslechu hudby, vidiny dosažení cíle, díky předchozím závodním zkušenostem a snahou zachovat si racionální myšlení a nepodléhat tak panice. Nepříjemné pocity, které způsobovala izolace uprostřed oceánu, se snažili zahánět pomocí snění o rodině.

Co se týče osobních stresorů, tak ty byly nejvíce vyvolávány pocitem viny z toho, že netráví čas s rodinou a také neosobním způsobem komunikace se svými blízkými prostřednictvím telefonu. Respondenti uvedli, že je obtížné nacházet mechanismy, jak zvládat tyto stresové podmínky. Jeden respondent však uvedl, že se mu dařilo je zvládat pomocí racionalizace, faktu, že uvidí své blízké velmi brzy a v daný okamžik se musí soustředit na samotný závod.

3 Cíle a úkoly

3.1 Hlavní cíl

- Analyzovat prostředí na padesáti metrové historické plachetnici jako místa pro realizaci výzkumu zaměřeného na lidské chování

3.2 Vedlejší cíle

- Provést deskriptivní analýzu přípravy výzkumu
- Provést deskriptivní analýzu interiéru plachetnice
- Provést deskriptivní analýzu vnějšího prostředí plachetnice
- Provést deskriptivní analýzu procesů na plachetnici
- Provést pilotní sběr dat různých oblastí a technik výzkumu
- Vytvořit doporučení pro další realizaci výzkumu

3.3 Výzkumné otázky

- Jaká jsou specifika interního prostředí na plachetnici?
- Jaká jsou specifika vnějšího prostředí během plavby?
- Jaká jsou specifika procesů na plachetnici?
- Jaké jsou vhodné metody výzkumu na plachetnici?
- Jaká jsou doporučení pro další výzkum?

4 Metodika

Práci jsem psal jako deskriptivní případovou studii, kde jak uvádí (Hendl, 2012) jedná se o detailní popis celého zkoumaného jevu. Metodická část je rozdělena do kapitol, které popisují přípravu výzkumu a výběr účastníka, rozdělení výzkumu na jednotlivé oblasti, deskriptivní analýzu interního a externího prostředí a deskriptivní analýzu procesů na lodi. Dále popisuje to, jakým způsobem byl projekt financován, charakteristiku členů posádky, popisy jednotlivých výzkumných metod a v závěru je uveden harmonogram pilotního sběru dat.

4.1 Příprava výzkumu a výběr účastníka

V září 2012 bylo na katedře rekreologie schváleno, že se uskuteční výzkum, který se bude zaměřovat na zkoumání psychologických, sociálních a spirituálních dimenzí života člověka v extrémních podmínkách během plavby přes oceán. První úvahy o realizaci tohoto výzkumu vznikly v létě 2012. Výzkum byl prováděn ve spolupráci se společností Oosterchelde, která od listopadu 2012 do května 2014 uskutečňuje plavbu kolem světa.

Informace poté byla sdělena studentům s tím, že se akce zúčastní dva vědečtí pracovníci a jeden student, který se bude vybírat ze zájemců z řad studentů FTK, kteří se přihlásí k výběrovému řízení na tento projekt.

Ve středu 21. 11. 2012 proběhla oficiální přednáška na Fakultě Tělesné Kultury v Olomouci. Tématem přednášky byla plavba kolem světa společnosti Oosterchelde na historické plachetnici a také podrobnější sdělení studentům o možnosti plavit se přes Atlantický oceán v termínu od 31. 3. do 4. 5. 2013 a zúčastnit se tak výzkumného projektu.

V první části přednášky hovořil sám majitel společnosti Oosterchelde Nab Gerben (NL) o jeho projektu plavby kolem světa, která je od listopadu 2012 do května roku 2014. Start a zároveň závěrečná etapa plavby bude ukončena v domovském přístavu plachetnice v Rotterdamu. Jeho přednáška byla obohacena o instruktážní video k plavbě a fotografie lodi. Na závěr jeho přednesu byl ponechán prostor na dotazy studentů.

V druhé části pověřená osoba Kirchmayer sdělil studentům požadavky, které by měl student splňovat, aby se plavby mohl zúčastnit. Také byl určen termín, do kterého studenti mohou posílat motivační životopisy. Jako dead-line po zasílání emailů byl zvolen termín 10. prosince 2012. Přednášky se zúčastnilo 40 osob, převážně z řad studentů a zástupců univerzity.

Do daného termínu jsem poslal svůj motivační email, v němž jsem uvedl důvod, proč bych se plavby chtěl zúčastnit já a fakta, která jsem předpokládal, že by mi mohly pomoci při výběrovém řízení (viz příloha č. 1). Celkově zájem projevilo a zaslalo svůj motivační životopis dalších 11 studentů. Na základě tohoto emailu, jsem byl pozván dne 28. 1. 2013 na první kolo výběrového řízení, které se konalo pod vedením Kalmana na katedře rekreologie. Jelikož, toto první kolo bylo v termínu lyžařských kurzů a praxí, zúčastnili se pouze čtyři uchazeči o tuto plavbu. Zde jsme společně diskutovali o projektu a byli jsme seznámeni s trasou plavby a způsobem, jakým se bude výzkum provádět. Dále pak při společné diskuzi jsme měli za úkol vyzdvihnout své kvality, jakož to potenciální zájemci o účasti na projektu. Z důvodu nízké účasti jsme se rozešli bez výsledku s tím, že se sejdeme na dalším kole výběrového řízení v pondělí 2. 4. 2013 opět na stejném místě.

Na dalším setkání nás bylo pět, jelikož jeden z adeptů se omluvil vzhledem k nemoci a další potenciální zájemci o plavbu svoji účast odřekli. Způsob výběru probíhal podobně jako v prvním kole. Na druhé kolo opět dohlížel Kalman a zapisoval si poznámky, které následně sdělil svým kolegům, Jiráskovi, Hamříkovi a Tavelovi, ti pak společně vybrali nejvhodnějšího adepta.

Dne 13. 2. 2013 jsem obdržel oficiální vyjádření, že na plavbu jsem byl vybrán já. Toto rozhodnutí bylo na základě mého motivačního dopisu, nejlepší připravenosti na kola výběrového řízení, kdy jsem věděl veškeré informace týkající se trasy plavby, zda je potřeba se očkovat do daných destinací a jiné. Dále pak rozhodla moje znalost angličtiny a zkušenosti z pobytů v zahraničí. Dalším důvodem byly moje zkušenosti s plachtěním a znalostí oceánu.

Ve středu 27. 2. 2013 jsem se sešel s Kalmanem za účelem probrat důležité věci k výzkumu, výběru letenek a zaslání potvrzujícího formuláře o účasti na plavbě

společnosti Oosterhelde. Také jsme si určili časový harmonogram k plnění úkolů nezbytných pro přípravu výzkumu.

Na základě zmíněných termínů jsem se během měsíce března scházel s odborníky na výzkum, tedy s Jiráskem a Tavelem. Na těchto sezeních jsme vybírali vhodné formy výzkumu a snažili jsme se je aplikovat na specifické prostředí plachetnice.

4.2 Rozdělení výzkumu

Výzkum byl rozdělen do tří částí, v závislosti na plavbě plachetnice přes tři světové oceány. Sběrem dat během plavby přes Atlantický oceán jsem byl pověřen já, přes Indický oceán Peter Tavel a výzkum na Tichém oceánu dostal na starost Ivo Jirásek.

Pozornost výzkumníků byla zaměřena na tři hlavní oblasti. Tedy na psychosociální a spirituálními dimenze života člověka v extrémních podmínkách a jeho schopnost se adaptovat na nepřírozené podmínky a oblast cestovního ruchu.

4.3 Financování výzkumného projektu

Výzkumná plavba byla financována z projektu „Hepa Czech“. „Projekt je zaměřen na vytváření národní sítě podpory pohybové aktivity, která bude základem pro dlouhodobou preventivní práci a boj s těmito onemocněními v České republice“ (Retrieved 5. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.hepa.upol.cz/>). Hlavním garantem projektu je Zdenek Hamřík a doba trvání je od roku 2011 do roku 2014.

Součástí projektu, z jehož sekce se čerpaly peníze na transoceánský výzkum, jsou i zahraniční stáže studentů a akademických pracovníků, účast na workshopech, vzdělávání akademických pracovníků v oblasti vzájemné spolupráce a přenosu znalostí, a informací. Projekt také přispívá k vzájemné spolupráci mezi univerzitami, veřejnou správou, soukromými firmami, výzkumnými a neziskovými organizacemi. Co je však nejdůležitější, projekt je zaměřen i na zahraniční spolupráci (Retrieved 6. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.hepa.upol.cz/>).

Z těchto peněz mi tedy byla zaplácena plavba a letenky jak do Brazílského Santosu tak zpět z Cape Townu do České Republiky. Pobyt v daných zemích, před

vyplutí a po vyplutí jsem si hradil ze svých prostředků. Pojištění jsem měl hrazeno přes fakultu.

Tento projekt významně podpořila i společnost Oosterchelde, která naší fakultě nabídla o 30 % nižší ceny na všechny tři výzkumné plavby. Zároveň nás podpořila spoluprací při poskytování zázemí a informacemi pro realizaci výzkumu.

4.4 Deskriptivní analýza prostředí

Výzkum byl prováděn na 50 metrové historické plachetnici Oosterchelde. Vzhledem k tomu, že jak samotné provádění výzkumu, tak získané výsledky byly značně ovlivněny procesy na lodi a vnějším prostředím, tedy počasím a oceánem, budu se v této kapitole věnovat i jejich charakteristikám.

4.4.1 Deskriptivní analýza interiéru plachetnice

Plachetnice je velmi ojedinělým místem pro konání výzkumu. Specifičnost prostředí je dána faktem, že lidé se zde pohybují na malém, omezeném prostoru (viz obrázek č. 2). Délka lodi je 50 metrů, šíře 7,5 metrů a hloubka 3 metry. Pro vícedenní plavby je loď dimenzována na 24 cestujících plus posádka. Kabinky jsou po dvou a čtyřech lůžkách.

Při vstupu do podpalubí se prochází po schodech přes „dock house“ do salónku. Než se však do něj vstoupí, minou se tři kajuty, záchody a kuchyň. Ta je plně vybavená a je tam i mrazák a lednice, která zaručuje možnost uskladnění potravin. Vařič funguje na bázi plynu, tudíž je možné vařit i bez chodu generátoru. Přes dřevěné dveře se vstoupí do salónku, který je centrem společného života v podpalubí. Po levé ruce stojí bar. Naproti němu pult s výčepem na pivo, vodou a lednicí s chlazenými nápoji. Dále od baru jsou skříňky s nádobím, na pultě kávovar a za těmito skříňkami se nachází krb. Druhou stranu tvoří dva stoly oddělené knihovnami a v zadní části je piáno. Vše je ze dřeva, sezení vypořstované kůži ve stylu konce 19. století. Na konci salónku se po schodech vchází do místnosti, která je určena ke čtení a relaxaci. Rohové, kůži polstrované posezení, křeslo, palma, malý stoleček a naproti skříňky, ve kterých se nachází plazmová televize, různá historická navigační zařízení, staré kormidlo a malé dělo. Ze salónku se kolem zábradlí a piána dostáváme po schodech dolů do ostatních

kajut a sprchy. Kajuty jsou celé obložené dřevem. Opomeneme-li pro současnou plavbu nezbytná elektronická zařízení, v lodi to působí jako bychom se v čase vrátili do minulosti.

V každé kajutě jsou skříňky na věci, umyvadlo s tekoucí horkou a studenou vodou, a postele po dvou či čtyřech lůžkách. Každá kajuta má své světlo a únikové okno. V podpalubí je také pět záchodů a dvě sprchy, které jsou společné.

Pitnou vodu zajišťuje „desalinátor“, který umožňuje to, aby v potrubí tekla neustále chlazená pitná voda. I ve sprchách a umyvadlech v kajutách je pitná voda. Funkci „desalinátoru“ zajišťuje generátor, který také umožňuje používat po celý den s výjimkou noci elektrické zařízení a zásuvky. Světla na palubě a v podpalubí je napájeno akumulátorem, tudíž je možné jej používat non- stop. Celková kapacita nádrže lodi na naftu, zajišťující chod generátoru, a pokud je to potřeba, jízdu na motor, je 15 000 litrů. Generátor denně spotřebuje 55 litrů nafty, a když se jede na motor, průměrná spotřeba na den je 1000 litrů paliva.

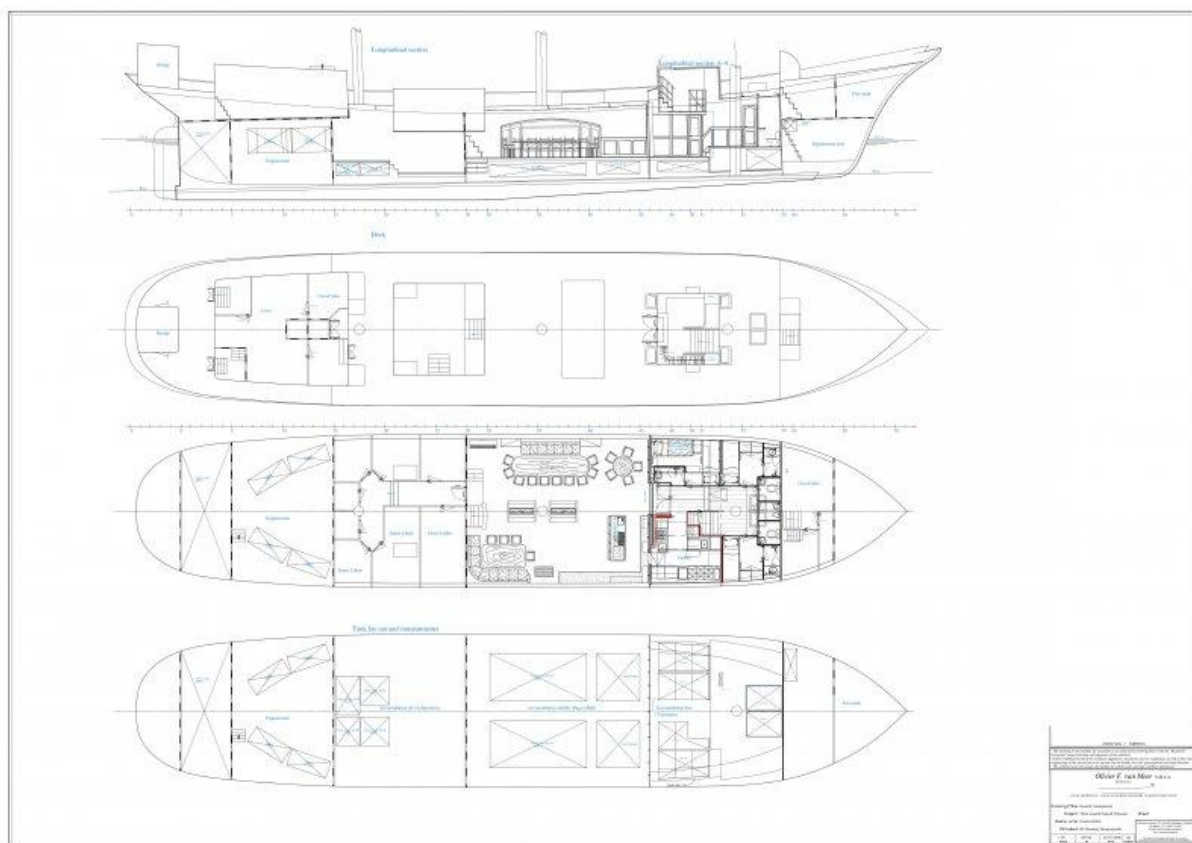
4.4.2 Deskriptivní analýza exteriéru plachetnice

Palubě vévodí tři vysoké stěžně. Pod nimi stojí „kapitánský můstek“, budka, která je určená pro kapitána a kde jsou navigační a bezpečnostní zařízení společně s telekomunikačními, stůl na kterém je umístěn počítač a prostor pro mapy. Před ním je kormidlo s kompasem kousek vedle pak kajuty pro kapitána a posádku a pod nimi motorová místnost. Kromě motoru zde nalezneme i všemožné nářadí. V přední části lodi jsou zbylé kajuty pro posádku a místnůstka s dalším nářadím a barvami.

Jak uvádí Prokeš (1980) k tomu, aby plachetnice mohla bezpečně plout, musím mít adekvátní vhodné navigační a radiotelekomunikační zařízení. Nepochybně nesmí chybět sklonoměr, kompas a hloubkoměr, který na základě z lodi vyslaného a následně ode dna odraženého elektrického signálu je schopen předat informaci, v jakých hloubkách se loď nachází. Měřit rychlost během plavby je nedílnou součástí navigace, jelikož se od ní v závislosti na čase určuje poziční vzdálenost lodi v daném okamžiku. Většinou bývá dohromady s GPS navigací. Ta na základě vysílání a přijímání signálů z družic určuje polohu lodi. Toto zařízení je velmi důležité z hlediska bezpečnosti, pokud by se něco přihodilo, je možné nahlásit polohu. Také pokud se plavidlo pohybuje

v blízkosti některých jiných lodí, je potřebná k tomu, aby nedošlo k jejich vzájemnému střetu. Pomocí radiokomunikace se také udává poloha a komunikuje s přístavy. V dnešní době jsou již běžné GPS telefony, pomocí nichž se dá komunikovat s okolním světem z jakéhokoliv místa na naší planetě bez ohledu na pokrytí sítě standardního telekomunikačního spojení.

Každé plavidlo musí obsahovat řadu bezpečnostních zařízení. Jsou to výstražné rakety, kdy v nutnosti pomoci kapitán vystřelí světelný paprsek do vzduchu a ten upozorňuje na nebezpečí, ve kterém se posádka momentálně může nacházet. Pro případ závažnějších problémů a nutnosti opustit plavidlo má na palubě Oosterchelde čtyři záchranné čluny (se základními potravinami na přežití) a záchranné vesty, které měl každý ve své kajutě a při vstupu do podpalubí.

Obrázek č. 2. Plánek prostoru plachetnice (www.oosterchelde.nl)

4.4.3 Deskriptivní analýza vnějšího prostředí

Plavba se uskutečnila přes Atlantický oceán, z brazilského Santosu do jihoafrického Cape Townu. Celková délka trasy byla 6880 km.

Atlantický oceán se rozprostírá mezi kontinenty Severní a Jižní Amerikou na západní straně a Evropou společně s Afrikou na východě. Rovníkem je rozdělen na Severní a Jižní Atlantik. Ve svém nejužším místě dělí Jižní Ameriku od Afriky vzdálenost 2 840 km. Průměrná hloubka činí 3 330 m a nejhlubší bod je 8 358 m. Pro tento oceán je charakteristické, že má velmi málo ostrovů. Pokrývá zhruba 20 % rozlohy Země (Danielová & Sigmund, 2005) a zaujímá nejvíce klimatických pásů ze všech světových oceánů, na severu hraničí s polárním- arktickým a na jihu s jižním polárním-antarktickým podnebným pásmem. Tato pásma určují jeho charakter a teplotu. Během plavby se plachetnice pohybovala v subpolárním klimatickém pásu a na jižní polokouli touto dobou zrovna končilo léto.

Na začátku plavby na nás působilo *brazilské proudění*, které se během naší plavby směrem na jih měnilo v *západní proudění větru*. Tato proudění společně s místními mikroklimaty ovlivňovala sílu větru a velikosti vln. Tato fakta jsou také hlavními proměnami Beaufortovi stupnice (viz obrázek 3). Tu v roce 1808 sestavil britský kontraadmirál sir Francis Beaufort (Retrieved 8. 6. 2013 from the World Wide Web: www.yachting.cz). Během naší plavby jsme se pohybovali v rozmezí 1- 9 stupnice, tedy od bezvětří po vichřici. To ovlivňovalo průběh naší plavby i prováděný výzkum.

V běžném životě je převážná většina lidí zvyklá na určitý komfort daný stálými podmínkami počasí v závislosti na ročním období, možnosti využívání telekomunikačních zařízení, navštěvování obchodů k nakupování potřebných věcí (i méně potřebných), či bydlení v domovech s postelí. Také jsou zvyklí na dostupnost lékařské pomoci.

Podmínky na oceánu jsou však velmi omezené v závislosti na těchto faktorech:

- Neustálé změny počasí, větru a teplot
- Omezená možnost komunikace s okolním světem
- Nemožnost přivolání lékařské pomoci k akutním záležitostem
- Plachetnice se neustále pohybuje ve směru vln

- Veškeré věci, pokud nejsou upevněny, padají z povrchu
- Spánek je omezen neustálým pohybem lodi
- Nemožnost dokupovat potraviny, či potřebné věci
- Omezené využívání elektronických zařízení

Stupeň	Rychlost větru		Tlak větru v kg/m ²	Slovní označení	Znaky na souši	Znaky na moři
	m/s	km/h				
0	0 - 0,2	0 - 1	0	bezvětrí	kouř stoupá svisle vzhůru	moře je zrcadlově hladké
1	0,3 - 1,5	1 - 5	0 - 0,1	vánek	kouř už nestoupá úplně svisle, korouhev nereaguje	malá šupinovitě zčeřená vlny bez pěno vých vrcholků
2	1,6 - 3,3	6 - 11	0,2 - 0,6	slabý vítr	vítr je cítit ve tváři, listí šelestí, korouhev se pohybuje	malé vlny ještě krátké ale výraznější, se sklovitými hřebeny, které se nelámu
3	3,4 - 5,4	12 - 19	0,7 - 1,8	mírný vítr	listy a větvičky v pohybu, vítr napíná prapory	hřebeny vln se začínají lámat, pěna převážně skelná. Ojedinelý výskyt malých pěnových vrcholků
4	5,5 - 7,9	20 - 28	1,9 - 3,9	dostí čerstvý vítr	vítr zvedá prach a papíry, pohybuje větvičkami a slabšími větvemi	vlny ještě malé ale prodlužují se. Hojný výskyt pěnových vrcholků.
5	8 - 10,7	29 - 38	4,0 - 7,2	čerstvý vítr	hýbe listnatými keři, malé stromky se ohýbají	dostí velké a výrazně prodloužené vlny. Všude bílé pěnové vrcholy, ojedinelý výskyt vodní tříště.
6	10,8 - 13,8	39 - 49	7,3 - 11,9	silný vítr	pohybuje silnějšími větvemi, telegrafní dráty sviští, je nesnadné používat deštník	velké vlny. Hřebeny se lámou a zanechávají větší plochy bílé pěny. Trochu vodní tříště.
7	10,9 - 17,1	50 - 61	12,0 - 18,3	prudký vítr	pohybuje celými stromy, chůze proti větru obtížná	moře se bouří. Bílá pěna vzniká lámáním hřebenů vytváří pruhy po větru.
8	17,2 - 20,7	62 - 74	18,4 - 26,8	bouřlivý vítr	láme větve, vzpřímená chůze proti větru je již nemožná	dostí vysoké vlnové hory s hřebeny výrazné délky, od jejich okrajů se začíná odthávat vodní tříšť.
9	20,8 - 24,4	75 - 88	26,9 - 37,3	vichřice	menší škody na stavbách	vysoké vlnové hory, husté pásy pěny po větru, moře se začíná valit, vodní tříšť snižuje viditelnost
10	24,5 - 28,4	89 - 102	37,4 - 50,5	silná vichřice	na pevnině se vyskytuje zřídka, vyvrací stromy a ničí domy	velmi vysoké vlnové hory s překlápějící mi a lámajícími se hřebeny, moře bílé od pěny. Těžně narázovitě valení moře.
11	28,5 - 32,6	103 - 117	50,6 - 66,5	mohutná vichřice	rozsáhlé zrušení plochy	mimořádně vysoké pěnové hory. Viditelnost znehodnocena vodní tříští.
12	32,7 - ??	118 - ??	66,6 - ??	orkán	ničivé účinky odnáší domy, pohybuje těžkými hmotami	vzduch plný pěny a vodní tříště. Moře zcela bílé. Viditelnost velmi snížena. Není výhled.

Obrázek č. 3. Beaufortova stupnice síly větru (<http://www.pocasi-decin.cz>)

Trasa plavby, které jsem se zúčastnil, vedla z kontinentu na kontinent a během plavby jsme neměli žádné zastávky na pevnině. Jedinou potencionální možností přistát na pevnině byl ostrov Tristan da Cunha. Nachází se přibližně uprostřed Atlantického oceánu, 2816 km od pobřeží Afriky a 3360 km od kontinentu Jižní Ameriky. K ostrovu se nám podařilo doplout, ale vzhledem k nepřízni počasí nám nebylo umožněno na něj vstoupit.

4.4.4 Procesy na lodi a s tím související úkoly

Plavba na plachetnici je ovlivněna počasím a počtem členů na palubě. Počasí se nedá ovlivnit, ale dá se předvídat v závislosti na tom, zda se loď plaví podél pobřeží, nebo přes otevřené moře či oceány. Faktor, který se však ovlivnit dá a velmi ovlivňuje průběh plavby, je počet členů na palubě.

Pro naši plavbu přes Atlantický oceán nás bylo na palubě lodi Oosterchelde celkem 18. Celá posádka se dělila na dvě skupiny, na osoby zaměstnané na lodi („crew“) a účastníky plavby („guests“). Již z tohoto rozdělení plynuly rozdílné úkoly a s tím spojené aktivity během plavby.

Mezi členy „crew“ patřili velmi zkušení oceánští námořníci, kteří se často plaví s naší společností. Posádka má všechny požadované certifikáty a je kvalifikovaná k tomu, aby se plavila přes světové oceány. Jejím úkolem je tedy zajistit bezpečný chod celé plavby, ale také vést členy, „guests“, jak provádět správně jednotlivé operace na lodi.“ Nesmíme opomenout na jejich, během plavby na delší vzdálenosti velmi důležitou, funkci, a to, že jsou školeni k tomu, aby byli schopni provádět základní lékařské zákroky (Recieved 5. 6. 2013 from the World Wide Web: www.oosterchelde.nl).

4.4.4.1 „Watch system“

Při vícedenních plavbách, kdy se loď plaví nepřetržitě 24 hodin denně musí být pevný řád a režim. Ten je dán „*watch systémem*“ což je metoda, při které je každému členu posádky přiřazen pracovní řád a s ním dané povinnosti. Jedná se tedy o přesný režim práce a odpočinku. Je více druhů těchto hlídek, v závislosti na počtu týmů na palubě a také v závislosti na délce jednotlivých služeb. Na naší plavbě tento „watch systém“ (dále jen „watch“) byl ve dvou variantách, jeden pro členy „crew“ a druhý byl pro hosty. Nás rozdělili do třech skupin podle věku a jazykové příslušnosti. Dvě skupinky byly po třech členech, ta, ve které jsem byl i já, byla po čtyřech členech.

Pro členy „crew“ byl dvou- liniový „watch“, kdy se vždy tři členové střídali pravidelně po šesti hodinách. Pro nás, pro hosty, platil tří- liniový model, kdy jsme se střídali na hlídku po čtyřech hodinách v noci a po šesti hodinách během dne. Znamenalo

to tedy, že jedna hlídka byla na směně a další dvě měly volno pro osobní potřeby či spánek.

Mezi hlavní úkoly na „watch systému“ bylo kormidlování a regulace plachet v závislosti na směru větru. Je pravidlem, že pokud to podmínky dovolují, využívá se čas na zaoceánských plavbách k údržbě lodi. V domovských přístavech na to není tolik času, jelikož loď je neustále v pohybu s pasažéry.

Jelikož se jednalo o historickou plachetnici, bylo potřeba neustále přetírat kovové a dřevěné konstrukce, které byly rozežírány solí. Také byla nutná oprava lan, zašívání plachet a umývání paluby tak, aby se sůl na lodi co nejméně usazovala. Kapitán na začátku plavby napíše seznam úkolů, které jsou potřeba udělat a ty se poté postupně plní.

Práce, která se mezitím odehrávala v podpalubí, by se dala přirovnat k běžným povinnostem v domácnosti. Jednalo se o asistenci při přípravě jídla a následném uklizením po něm, udržování čistoty ve společných prostorách, kajutách, praní prádla.

Avšak nutno podotknout, že jelikož se jednalo o trojtěžňovou historickou plachetnici s rozlohou plachet skoro 900 m², kdy veškerá manipulace s nimi se musela dělat ručně bez použití moderní techniky, jak je tomu u nynějších jachet, a tak převážnou většinu času na hlídkách zabrala manipulace s nimi.

4.4.4.2 Osobní volno

Během této doby, měl každý prostor k jídlu, spánku a osobní hygieně. Tento čas jsem také využíval k provádění výzkumu. Díky rotaci „watch systému“ tato doba byla nepravidelná a bylo ze začátku velmi těžké si zvyknout na daný režim. Zároveň byly pevně dané doby snídaně, oběda a večeře, které narušovaly celistvost spánku.

Rovněž bylo velmi obtížné spát při velkých vlnách, kdy se vše v lodi hýbalo a dělalo nesnesitelný hluk. Nicméně alespoň relativní komfort spánku zaručovala postel s matrací a přikrývkou. Proti spadnutí z postele během spánku byly na boční straně postele zábrany.

Možnosti k osobní hygieně na lodi byly na velmi dobré úrovni. V každé kajutě bylo umývadlo s tekoucí teplou a studenou vodou. V podpalubí byly také dvě sprchy,

jedna pro pány a druhá pro ženy. Tekoucí teplá voda byla zajišťována ohřevem z generátoru a pouze zřídka se stalo, že tekla voda pouze studená.

Jídlo bylo během dne podáváno třikrát. Snídaně a obědy byly formou studené kuchyně, na večeři vždy připravil kuchař teplý pokrm. Jídlo bylo na velmi dobré úrovni. Během plavby jsme měli také k dispozici svačinky v podobě sladkostí a ovoce.

Kromě naplnění biologických potřeb v osobním volnu, tedy spánku a jídlu, se tento čas využíval také k četbě knih, pozorování oceánu a zcela ojediněle se někdo díval na DVD přehrávač, který byl k dispozici v podpalubí.

4.5 Charakteristika členů posádky

Na plavbu přes Atlantický oceán se dohromady vydalo 18 osob, z toho šest z nich tvořilo „crew“, deset osob bylo „guest“, jeden kameraman a kuchař. Výzkum jsem realizoval pouze s členy skupiny „guest“, a ti všichni souhlasili s uveřejnění jejich křestních jmen v mé diplomové práci.

4.5.1 „Crew“

Nejdůležitější osobou na palubě byl kapitán Floris. Je to muž ve věku 34 let, který se stal kapitánem s nejvyššími licencemi ve věku 25 let. Jelikož pochází z kapitánské rodiny, již od útlého věku trávil každé volné dny na lodi se svým otcem, kde se učil kapitánskému řemeslu. Jedná se o jednoho z nejmladších kapitánů v Holandsku, ale vzhledem k jeho brzkému rekvalifikování má velmi mnoho zkušeností. Pro společnost Oostrchelde pracuje již tři roky.

Jeho hlavní povinností bylo celou posádku bezpečně dopravit do Cape Townu. Jelikož se jedná o charterovou plavbu a lidé se na palubě střídají, nejzazší termín, kdy jsme mohli doplout do přístavu, bylo 4. 5. 2013. Floris má na starost navigaci, komunikaci s centrálou v Holandsku, od nichž dostává nejaktuálnější předpovědi počasí a delegování povinností členů „crew“ pod sebou, tak, aby zajistil bezpečný chod lodi.

„First mate“, neboli prvního lodního důstojníka během naší plavby, dělal Maertin. Pochází stejně jako celá „crew“ z Holandska a má 32 let. Co se týče povinností, jeho pozice byla velmi blízká kapitánovi, jelikož se s ním střídal na palubě po šesti hodinách

a zastupoval ho v druhé hlídce. Avšak v rozhodujících momentech měl vždy hlavní slovo kapitán. K lodím se dostal také velmi brzy. Má také ty nejvyšší možné kapitánské licence, ale vzhledem k zodpovědnosti jakou má kapitán, raději preferuje dělat „first mate“. Měl pod sebou „second mate“ Janu a „trainie“ Yoricka. Kapitán měl pod sebou Jakoba a Peter, oba pracují jako „second mate“.

Za zmínku stojí i kuchař Walter, jelikož jídlo je jednou ze základních biologických potřeb na naší plavbě a pokud není naplněna, dochází ke konfliktům.

Jelikož se můj průzkum vztahoval pouze na hosty „*guests*“ nebudu se posádkou více zabývat.

4.5.2 „Guests“

Zúčastnit se plavby přes atlantický oceán mohl každý, kdo zaplatil poplatek v hodnotě 4 000 Euro za dvojlůžkový pokoj, nebo 3000 Euro za čtyř lůžkový pokoj a podepsal prohlášení o zdravotní způsobilosti. Zároveň mu bylo v prohlášení doporučeno, že pokud trpí nějakou psychickou či fyzickou újmou, bude lepší, zda svůj pobyt na lodi projedná se svým lékařem. Bylo také zdůrazněno, že „*guest*“ bude taktéž členem „*crew member*“.

Výzkumný soubor tvořilo 9 osob ve věku 21- 68 let (průměr 53 let). Jednalo se o náhodně vybrané respondenty, kteří se rozhodli vydat na plavbu přes Atlantický oceán na lodi Oosterhelde. Původně se předpokládalo, že se plavby zúčastní více potencionálních respondentů, ale přihlásilo se jich pouze devět. Jednalo se o 3 ženy a 6 mužů, z nichž 7 bylo holandské národnosti, jeden Angličan a jeden občan Německa. Všichni měli zkušenosti s plachtěním na moři, skoro polovina vlastnila motorovou loď či plachetnici. Zbytek se plavíval s kamarády či na lodi z půjčovny. Pro respondenty to byla několikátá plavba se společností Oosterhelde, proto prostředí plachetnice velmi dobře znali.

Kirstin byla nejmladším členkou sledované skupiny. Na loď se vypravila z důvodu, že chtěla využít času, který jí vznikl po ukončení práce jako zubní asistentky a před nástupem na vysokou školu. Využila známosti majitele Naba Gerbena a požádala jej, zda by svém volnu, které jí nastalo, se mohla zúčastnit plavby. Jelikož plavba

nebyla zcela obsazena, nabídl ji za zvýhodněnou cenu se zúčastnit tří pasáží plavby kolem světa. Tedy z brazilského Salvadoru do Santosu, následně ze Santosu přes Atlantický oceán do Cape Townu a odtud na Mauritius. Na lodi tedy strávila skoro tři měsíce. Pochází z holandského města Gouda a vyrůstala se svými čtyřmi bratry a otcem. Matka ji zemřela, když ji bylo osm let. To ji v jejím životě velmi poznamenalo.

Erik byl na této plavbě jedním z těch, kdo vlastní plachetnici a pravidelně se plaví. Má 38 let a před tím, než se vydal na tuto plavbu, pracoval jako strojní inženýr v lodním průmyslu. Skrze svoji práci neustále cestuje, a to je jedním z důvodů, proč nemá rodinu. Jeho trvalé bydliště je v Rotterdamu. Na plavbu se vydal, protože po několika letech mu skončil pracovní kontrakt v jeho poslední práci a toto volno chtěl využít k jeho dlouh vysněné plavbě přes oceán. Stejně jako Kierstin se plavil již z Brazilského Salvadoru, tedy o jednu etapu plavby dříve.

Olaf, jeden ze dvou respondentů, kteří nebyli holandské národnosti. Má 44 let, nemá manželku ani děti a žije v německém Hamburgu. Obdobně jako Erik se na plavbu vydal z důvodu, že mu nebyla prodloužena pracovní smlouva v jeho posledním zaměstnání a volno se rozhodl využít plavbou na historické plachetnici Oosterhelde. V jeho posledním zaměstnání pracoval jako počítačový technik. Na palubu lodi se nalodil již na Cape Verdech, zhruba dva měsíce před vyplutím z brazilského Santosu. Nemá vlastní loď, ale své bohaté zkušenosti nasbíral díky pravidelným plavbám po mořích a oceánech.

Wietske ve věku 58 let patřila k velmi zkušeným námořnicím. Žije v Rotterdamu ve vlastním house-boatu. Již dříve přeplula Atlantický oceán se svým manželem, ale po vzájemném rozvodu již nevlastní loď. Na palubu plachetnice se dostává pravidelně se společností Oosterhelde. Žije sama a pracuje ve firmě na výrobu laminátových konstrukcí pro lodní průmysl.

Alice byla poslední ženou na této plavbě přes Atlantický oceán. Opět i ona patřila k velmi zkušené mořeplavkyni, jelikož vyrůstala na dopravní lodi. Její rodiče totiž jednu vlastnili a převáželi zboží po celé Evropě převážně na říčních tocích. Po svatbě a vychování dvou dětí si s manželem pořídili malou plachetnici a motorovou loď. Pracuje jako překladatelka francouzských textů do holandštiny. Ve svých 62 letech byla ve velmi dobré kondici a tuto plavbu si vybrala, jelikož se chtěla podívat na nejvzdálenější

ostrov od pevniny Tristan da Cunha. Na plavbu se vydala sama, jelikož její manžel skrz pracovní povinnosti nemohl.

Maertin je holandské národnosti, má ženu a dvě děti. Živí se jako bankéř a ve svých 61 letech patřil k nejzkušenějším mořeplavcům z hostů. Vzhledem k jeho pracovní vytiženosti se jednou za dva roky účastní delších plaveb a na Atlantický oceán se vydal již podruhé. Dříve se plavil na menších lodích, nyní se účastní expedic převážně se společností Oosterchelde. Má za sebou mnoho dobrodružných cest, jednou z nich byla cesta do poutního místa ve Španělsku Santiago de Compostela.

Richard, Angličan, žijící poblíž Southamptonu, se na plavbu vydal dva týdny poté, co mu vypršela v práci smlouva, a odešel do důchodu. Má 64 let, ve svém životě měl dvě manželky, ale jedna se s ním rozvedla a druhá mu zemřela. Nyní žije sám a udržuje blízký vztah se svým synem. V mládí se pravidelně plachtil převážně na menších sportovních lodích, kdy i jednu dobu na vysoké škole závodil. Vlastní plachetnici však nemá a tuto trasu si vybral obdobně jako Alice kvůli ostrovu Tristan da Cunha. U Richarda musím zmínit, že byl jediný z celé posádky, kterého postihla mořská nemoc, a to hnedka dvakrát.

Peter je Holanďan žijící se svoji manželkou v Peru, kde vlastní farmu se zvířaty. Plavbu přes atlantický oceán si vybral jako svoji životní výzvu, na kterou se připravoval mnoho let. Na této plavbě byl limitován jeho ubývajícími fyzickými silami a hlavně tím, že na jedno oko nevidí.

Jan ve svých 68 letech patřil k nejstaršímu členu posádky. Má svoji firmu, která se zabývá řešením konfliktů. Žije v Německu na hranici s Holandskem vzhledem k místu působiště jeho podniku. Žije s manželkou, má syna a dceru. Se společností Oosterchelde se plavil již vícekrát a svoji cestu zahájil obdobně jako Olaf již na Capverdských ostrovech. Na lodi působil velmi pozitivním dojmem, ale to mu ubíral fakt, že se stranil práci na lodi a neustále vymýšlel způsoby, jak se jí vyhnout.

4.6 Popis výzkumných metod pro pilotní sběr dat

Jak uvádí (Hendl, 2012, 39) „každá oblast vědy preferuje určité strategie a metody výzkumu, avšak mnoho základních kroků je společných pro všechny typy výzkumu. Na

začátku identifikujeme téma a problém, vymezuje účel výzkumu a určujeme výzkumné otázky“. V případě výzkumu plavby na plachetnici se postupovalo obdobně.

4.6.1 Výběr výzkumných metod

Od schválení projektu se na katedře rekreologie se začala scházet expertní skupina ve složení: Hamřík, Jirásek, Kalman, Šulcová a Tavel. Posléze se k nim připojila paní Kotíková, odbornice na cestovní ruch. Vzájemně „brainstormovali“ nad tím, jakým způsobem se výzkum povede a na co se bude zaměřovat.

Nakonec se všichni shodli na tom, že výzkum bude rozdělen do tří částí. První část výzkumu se zabývá adaptačními změnami v oblasti psycho-sociální, druhá část se zabývá spiritualitou a třetí část turistickým ruchem. Oblast psycho-sociální a spirituální bude zkoumat dimenze života člověka v extrémních podmínkách. Pozornost bude věnovaná problematice adaptačních změn v psychických, sociálních a spirituálních procesech v souvislosti s izolací člověka v uzavřené skupině a prostředí po dobu 30 až 40 dnů, při předpokládané omezené komunikaci s ostatním světem, dostupnosti případné pomoci, možnosti kontroly díky neplánovaným plavebním podmínkám a změny v copingových strategiích při mnohých dalších omezeních v tomto extrémním prostředí. Třetí část výzkumu se bude zabývat jednou z forem cestovního ruchu, a to dobrodružného (viz tabulka č. 1).

Tabulka č. 1. Stěžejní témata jednotlivých oblastí výzkumu

OBLAST VÝZKUMU	SLEDOVANÉ JEVY
1. Psycho-sociální	<ul style="list-style-type: none"> - adaptace - izolace - extrémní podmínky - osobní pohoda - vychování - motivace - emoce
2. Spirituální	<ul style="list-style-type: none"> - duševní zdraví - vnímání života kolem nás - sebehodnocení - víra, bůh - vztahy s ostatními lidmi -morální hodnoty
3. Cestovní ruch	<ul style="list-style-type: none"> - formy cestovního ruchu - dobrodružství - příprava - organizace - způsob cestování - plavba na plachetnici - individuální zkušenosti s cestováním

Je spousta charakteristik zabývajících se sociologickými výzkumy a metodikou výzkumu. Jak uvádí Pelikán (1998, 95) „výzkumná metodika je obecným metodologickým nástrojem k získání a zpracování dat, vymežujícím širší a komplexnější úhel pohledu na zkoumanou problematiku.“ Dále (Nowak, 1975, 38) tvrdí, že „podmínkou zahájení výzkumu je výběr určité metody či souboru metod, s jejichž pomoci chceme hledat odpovědi na problém, který nás zajímá“. Nowak to dále rozvádí s tím, že výzkumná problematika se většinou neorientuje pouze na jednu otázku, hledáme odpovědi na více otázek, na základě nichž dostaneme potřebná data ke zkoumané problematice.

Pelikán (1998, 96) charakterizuje výzkumnou techniku jako: „dílčí operační nástroj, který cíleně realizuje strategický záměr vymezený zvolenou metodou. Můžeme ji tedy považovat za dílčí, přesně limitovaní konkretizované použití odpovídající metody“.

Během plavby přes oceán se jednalo o kvalitativní výzkum. Jak uvádí Hendl (2008, 48) „...výzkumník vyhledává a interpretuje jakékoliv informace, které přispívají k osvětlení výzkumných otázek, provádí induktivní a deduktivní závěry. Seznamuje se s novými lidmi a pracuje přímo v terénu, kde se něco děje.“ Dále Hendl uvádí, že zpráva o kvalitativním výzkumu obsahuje podrobný popis místa zkoumání a také citace z rozhovorů a poznámek, které si výzkumník dělal během své práce. Jako hlavní úkol kvalitativního výzkumu považuje objasnit, jak se lidé v daném prostředí chovají, jak organizují své všednodenní aktivity a interakce. V neposlední řadě zjistit, proč dané věci dělají určitým způsobem.

Výzkum byl prováděn jako explorativní případová studie, u které jak uvádí Hendl (2005, 110), je cílem: „... prozkoumat neznámou strukturu případu a působící vztahy, definovat hypotézy, otázky nebo dokonce navrhnout teorii a připravit tak půdu pro další výzkum“.

Pro získání požadovaných dat byly použity tyto metody:

- *Pozorování:* dle Hendla (2008, 191) „je zcela přirozené pozorovat různé projevy lidí. Rozhovory obsahují vždy směs toho, co je, a toho, co si o tom respondent myslí. Pozorování naproti tomu představuje snahu zjistit, co se skutečně děje. Schopnost pozorovat stejně tak jako schopnost vést rozhovor se dá aplikovat při běžných činnostech“. V tom je obrovská výhoda pozorování a během plavby na plachetnici, jsem tuto metodu mohl využívat kdykoliv. Avšak ze své zkušenosti musím souhlasit s výrokem Ferjenčíka (2010, 151) „Člověk v běžném pozorování si všímá těch věcí, které ho „uhodí“ do očí svojí zajímavostí, nápaditostí, nezvyklostí, zatímco vědec, pozoruje to, co si předem pečlivě naplánoval pozorovat a co nejlépe pečlivě definoval a vymezil.“ Ve všech případech se jednalo o zúčastněné pozorování.
- *Dotazník:* Formulář s písemnými otázkami, určenými respondentovi, obsahující varianty odpovědí nebo obsahuje místo pro spontánní odpověď (Surynek &

Komarová, 2001). V mém případě to byla velmi využívána metoda sběru dat během mého výzkumu. Ferjenčík (2010, 183) píše, že: „... ve společenských vědách a vědách o člověku existuje mnoho výzkumných otázek, na které je obtížné hledat odpovědi ptaním se jednotlivých lidí tváří v tvář.“ Dále to doplňuje, že je to převážně v místech, kde potřebujeme jednu a tutéž sadu otázek, zadat velkému počtu lidí. Zde je výhodou, že jim to můžeme zadat všem najednou.

- *Interview*: jak uvádí Hendl (2008, 164) „hlavní skupinu metod sběru dat v empirickém výzkumu tvoří naslouchání, vyprávění, kladení otázek lidem a získávání jejich odpovědí. Dotazování obecně zahrnuje různé typy rozhovorů dotazníků škál a testů.“ Během plavby jsem střídal více forem interview. Jedním z nich je rozhovoru pomocí návodu, kdy je dán přesný obsah otázek a nezáleží, v jakém pořadí se budou pokládat. Dále pak jsem prováděl neformální rozhovor, u kterého se spoléhá na spontánní generování otázek, například během zúčastněného pozorování v terénu. Dotazovaný si při tom ani nemusí uvědomit, že jde o explorační rozhovor, tvrdí Hendl. Během plavby na plachetnici je tato metoda velmi výhodná a často jsem ji využíval. Hendl dále uvádí, že zvláštní pozornost je nutné věnovat začátku a konci rozhovoru. Na začátku dotazování je potřeba prolomit případné psychické bariéry a zajistit souhlas se záznamem. Také zakončení rozhovoru je důležitou součástí. Právě při končení rozhovoru nebo při loučení můžeme získat důležité informace. Poslední formou interview byl strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami, který se skládá z řady pečlivě formulovaných otázek, na které respondenti mají odpovědět. Výhodou tohoto typu rozhovoru je to, že získaná data se následně snadněji analyzují.
- *Deník*: Hendl (2012) uvádí, že se jedná o jednu z forem zúčastněného pozorování, kde se pozorovatel aktivně účastní dění v sociální situaci. Deník si píše jak respondent, tak vybraní jednotlivci. Také se dá označovat jako osobní dokument, který si jedinec píše bez vyzvání.

4.6.2 Metodika výzkumu pro zkoumání spirituality

Jak uvádí Good (2006) v některých studiích se pojem spiritualita chápe jako „osobní víra v Boha či nějakou vyšší sílu“. Je tedy často zaměňována za náboženství, ale řada autorů s tím nesouhlasí (Fischer, 2010). Spíše se přiklání k názoru, že se jedná o duševní zdraví, které jak uvádí (Lance, 2007; Ficher, 1998) závisí na osobním pohledu na svět a víru, stejně jako na životních zkušenostech.

Na základě užšího výběru vhodných dotazníků pro výzkum na plachetnici jsem asistoval při výběru dvou výzkumných souborů z deseti možných. Nakonec byly vybrány Spiritual meaning scale, dále jen (SMS) a Spiritual health and orientation measure, (dále jen SHALOM). Důvodem pro vybrání těchto dvou výzkumných souborů byla jejich přehlednost a časová nenáročnost při jejich vyplňování.

1. Spiritual Meaning Scale

Dotazník (příloha č. 3) zabývající se duševním zdravím byl sestaven z 83 experimentálních otázek, které se dále generovaly na současných 15 otázek. Wong (1998) se zaměřil na sedm faktorů, které jsou obecně brány, jako ukazatele smysluplného života. Tyto faktory jsou: schopnost k dosažení životních cílů, vztah s ostatními lidmi, náboženství, sebehodnocení, spravedlivost, morální hodnoty a vlastní intimita. Wong sestavil dotazník „Personal Meaning Profil“, kde lidé sebekriticky hodnotili těchto sedm faktorů.

Na něj navázal Mascaro et al. (2004), který dotazník doplnil o duchovní význam. Tedy víru, že existuje nějaká vyšší energie, která ovlivňuje náš život. SMS se zaměřuje na vnímání něčeho nadpozemského. Mimo to je podle dotazníku také možné předvídat psychické zdraví dotazovaných na základě proměnných a těmi jsou naděje, deprese, úzkost a antisociální vlastnosti (příloha č. 3.).

2. Spiritual Health And Life Orientation Measure

„Spiritual health and life orientation measure“ dále jen (SHALOM) je metodika, která se opět zabývá duševním zdravím. To může být považováno jako měřítko osobní spokojenosti života člověka a způsob jeho vnímání světa kolem sebe (Fischer, 2010).

Dotazník (příloha č. 2) má 25 otázek a dal by se rozdělit do čtyř oblastí: náboženství, víra v Boha, význam spirituality v osobním životě, vztahy s druhými lidmi ve smyslu odpuštění jim, vlastní povědomí a zodpovědnost za životní prostředí. Na každou z otázek se odpovídá ze tří rozlišných směrů. Co si myslím, že je ideální pro duševní zdraví, jak já sám to cítím a zda v dané oblasti potřebuji pomoc z okolí. Na každou z těchto oblastí se odpovídá v pětistupňové škále od velmi malé důležitosti po hodně velkou významnost. Výhodou tohoto dotazníku je fakt, že jedinec porovnává důležitost jednotlivých proměnných v závislosti na svých ideálech a ne ve srovnání s ostatními.

4.6.3 Metodika výzkumu pro zkoumání psychické a sociální adaptace

Co se týče této části výzkumu, u něj se nepodílel na výběru výzkumného souboru a dostal jsem jej i s vytvořeným manuálem jak postupovat. Byl jsem zaškolen, jak mám provádět výzkum, a jak dodržovat časový harmonogram během plavby. Jednalo se o výzkumnou sondu s názvem Mars 500. „Tato výzkumná sonda byla sestavena ruským ústavem pro biomedicínské problémy (IBMP) a Evropskou kosmickou agenturou (ESA). Navazuje na pilotní sondu Mars 105, po které následovala Mars 520 “ (Barsen, 2013, 140). Během těchto projektů se snažili zkoumat chování vybraných astronautů v izolaci po dobu 105 a 520 dní v simulovaném prostředí na Zemi, který měl představovat pobyt na „Marsu“ (Retrieved: 13. 6. 2013 from World Wide Web: <http://www.mars500.cz>). Jedná se tedy o soubor dotazníků, které jsou zaměřeny na zkoumání vlivu dlouhodobého pobytu malé skupiny lidí v extrémních podmínkách na jejich psychiku a zdraví. Plavba přes oceán má poměrně blízkou spojitost s letem do vesmíru, kdy určitá skupinka lidí tráví spolu čas v izolovaném prostředí od okolního světa, tudíž tato výzkumná sonda byla vhodná k provádění výzkumu v prostředí plachetnice.

Jedná se o soubor čtyř dotazníků, dvou interview, jednoho deníku a poslední část je zaměřena na mé vlastní pozorování. Dostal jsem přesný harmonogram, kde bylo zaznamenáno, které výzkumy mám v daný den provádět. Metodologie pro tuto oblast výzkumu vznikla za podpory projektu Sodezz, který se zabývá vědou a výzkumem (Retrieved 26. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://sodezz.upol.cz/o-projektu/>).

První „úvodní dotazník“ je konstruován tak, aby zjistil co nejpodrobnější informace o respondentech. Jeho rozmezí je 34 stránek a po vyplnění úvodních socio-demografických údajů se zaměřuje na osobní pohodu, dále pak na motivaci, vychování, ohlédnutí se za minulostí, uvědomění si přítomnosti a výhledů do budoucnosti. Poslední část je zaměřena na osobnost. Tento dotazník je velmi náročný, jednak co se týče času stráveného nad jeho vyplněním, tak samotné otázky směřují k velmi citlivým otázkám lidského a převážně osobního bytí (viz příloha č. 4).

Druhý dotazník s názvem „dotazník během plavby“ má opět pět částí a zaměřuje se na získání osobních postojů k těmto oblastem: odolnost, bod kontroly, emoce během plavby, emoce během vyjadřování a emoce poslední týden. Tento soubor měl být rozdáván lidem k vyplnění zhruba po každém týdnu.

„*Questionnaire about communication*“ je dotazník, který se zaměřuje na to, co si jedinec myslí o lidech, v našem případě o ostatních členech posádky. Byl rozdělen do pěti sekcí, kde v každé se má hodnotit osobní mínění o daném člověku. Na škále stupnice 1 až 5 se hodnotí tyto postoje: jak moc věřím v schopnosti a dovednosti dané osoby, jak moc jí důvěřuji, jak často s ní komunikuji, jak často bych chtěl komunikovat a jak je mi sympatická. Dotazník měl být prováděn přibližně každý třetí den.

Poslední z dotazníků byl „*po plavbě*“, kde se mají zaznamenat osobní dojmy na konci etapy. Tento dotazník je pouze čtyřstránkový a je zaměřen na osobní růst.

První interview, které se mělo uskutečnit během prvních dnů plavby, bylo zaměřené na získání informací ohledně motivace, cíli a očekávání z plavby všech členů „*guest*“. Druhý dotazník měl být proveden v polovině plavby a cílem bylo „*vysondovat*“, jak lidé vnímají to, co zažili a jaký mají pohled na to, co nás čeká. Oba tyto výzkumy se měly provádět za pomoci nahrávacího zařízení. Na konci plavby se měl provést rozhovor „*The sail story interview*“, který měl shrnout nejdůležitější okamžiky plavby.

Na začátku plavby respondenti také obdrželi deník, do kterého měli každý den dle bodové škály zaznamenat, jak se cítí po stránce psychické, fyzické, jak se jim spalo a shodnotit vztahy s ostatními. V tabulce byla i kolonka, kde měli zaznamenat hlavní událost dne.

Poslední část výzkumného souboru se týkala mého pozorování. Měl jsem za úkol zapisovat to, kde se lidé během dne pohybují, s kým se baví, zda pijí alkohol, kolik času tráví u počítače či knihy, pořídít fotografii či zakreslit to, jak jsou jedinci rozsazení u stolu během společných jídel. V neposlední řadě popsat to, jaké je počasí, kdy jsem měl svůj „watch systém“, jak se cítím já a jaká je nálada mezi lidmi.

4.6.4 Metodika výzkumu pro cestovní ruch

Po vzájemné spolupráci na vytvoření dotazníku paní Kotíkové a Hamříka jsem obdržel podklady s proškolením, jak provádět toto výzkumné šetření zabývající se způsoby a formami cestovního ruchu. Jednalo se o interview, jehož cílem bylo zjistit cílovou skupinu produktu dobrodružného cestovního ruchu, tedy plavby na historické plachetnici přes Atlantický oceán. Dále jsem měl zjistit, jaké místo má tento produkt v rámci jejich zkušeností s cestováním a vyzkoumat jejich motivaci, očekávání a spokojenost s tímto produktem. Výzkum byl rozdělen do dvou částí (příloha č. 5).

V první části jsem měl získat odpovědi na následující čtyři okruhy: jaké jsou jejich předchozí zkušenosti s cestováním, jakým způsobem si vybírají své zájezdy, jaká jsou jejich očekávání a uvést své socio-demografické údaje.

V druhé části interview jsem měl za úkol na základě otázek vysondovat, zda tato plavba naplnila jejich očekávání, zda-li se potvrdily jejich obavy, zda-li by ji doporučili svým známým a vydali se na ni opakovaně a v poslední fázi jaké mají další cestovatelské záměry a sny (viz příloha č. 5).

4.7 Harmonogram pilotního sběru dat

Před začátkem plavby jsem společně s dotazníky a instrukcemi, obdržel časový harmonogram (viz tabulka č. 2) kde jsem měl zaznamenáno, kdy přesně provádět různé druhy výzkumu.

Tabulka č. 2. Časový harmonogram jednotlivých oblastí výzkumu

Týden	1.	2.	3.	4.	5.
	31. 3. – 6. 4.	7. 4. – 13. 4.	14. 4. – 20. 4.	21. 4. – 27. 4.	28. 4. – 4. 5.
Dotazník „Před plavbou“					
Dotazník „Po plavbě“					
Dotazník „Během plavby“					
Rozhovor o motivaci, cílech, očekáváních, motivace(nenápadný běžný rozhovor)					
Bilance v polovici cesty Co uplynulo a co nás čeká (nenápadný běžný rozhovor)					
Dotazník „Questionnaire about communication“					
Deník					
Pozorování života na lodi					
SHALOM					
SMS					
Cestovní ruch					

Se samotným výzkumem jsem na palubě Oosterchelde začal až třetí den. Hlavním důvodem byl časový harmonogram začátku plavby, neboť první den jsme se společně nalodili až v podvečer a druhý den byl vyčleněn pro „business meeting“ Rotterdamských lodních společností. Konala se krátká plavba, která byla nepovinná a více jak polovina z hostů, se jí neúčastnila.

Třetí den po večeři jsem se ujal slova a sdělil jsem celé posádce mé poslání plavby. Vzhledem k tomu, že neměli oficiální informace o tom, že se zúčastní průzkumu, ani na to nebyli na začátku upozorněni od kapitána, byli z toho mírně zaskočení.

Po mém uvedení účastníků plavby do situace jsem jim rozdál dotazníky z oblasti spirituální a psycho-sociální. Dotazník jsem rozdál každému ze zúčastněných tedy devíti lidem. Kuchař, crew a kameraman nebyli vhodnými respondenty k mému průzkumu. Jelikož jejich reakce byly značně nepřívětivé, rozhodl jsem se výzkum na cestovní ruch odložit na později. Již během prvního týdne jsem byl nucen tedy změnit časový harmonogram výzkumu.

4.7.1 Spirituální část výzkumu

Během tohoto výzkumu jsem pro získání co nejadekvátnějších výsledků použil metodu dotazníku.

Na začátku plavby jsem každému z hostů rozdál dva dotazníky zabývající se spiritualitou. Jak již bylo zmíněno v předchozí části kapitoly, jednalo se konkrétně o dotazníky SHALOM a SMS.

U některých z hostů jsem se ihned po rozdání dotazníků setkal s negací, že pojem spiritualita jím jako takový nic neříká a přes mé vysvětlení a snahy je více uvést do problematiky daných dotazníků, mi je vrátili s tím, že pro ně bohužel nemá cenu odpovídat na otázky, které jsou pro ně jen prázdnými pojmy.

Během prvního týdne plavby jsem získal první vyplněné dotazníky. Přes mé pobízení k vyplňování dotazníků a následnou minimální odezvu, jsem se v půlce plavby rozhodl požádat kapitána, aby si během společné večeře vzal slovo a vybídl je k participaci na dotazování.

Jak se blížil cíl naší plavby, rozdál jsem jim druhé kolo těch samých dotazníků, z kterých se následně bude zkoumat, jak se mění vnímání lidí na začátku plavby a po jejím skončení. Interval mezi dotazníky na začátku plavby a po jejím konci byl tedy zhruba jeden měsíc.

4.7.2 Psycho-sociální část výzkumu

K získání adekvátních dat jsem v této části výzkumu použil tyto metody: pozorování, interview, dotazník a deník.

Obdobně jako u spirituální části jsem začal s průzkumem třetí den od vyplutí. Na začátku jsem rozdál dotazníky „před plavbou“ a tabulku, do které měli na bodové škále zaznamenávat každý den, a to jak se cítí. Také jsem prováděl první nenápadné rozhovory s jednotlivými hosty a snažil jsem si zapamatovat a následně zapsat co nejvíce informací o nich. Jelikož mezi respondenty byli převážně Holanďané a já skrz jazykovou bariéru, jsem byl trošku bokem mimo hlavní skupinu, snažil jsem se je pozorovat z povzdálí a moc se mezi ně ze začátku netlačit.

Jak jsem zmínil v předchozí části, nebyli na dotazování připraveni a vzhledem k náročnosti úvodního dotazníku jsem se setkal se značnou kritikou. Nicméně mě to neodradilo a snažil jsem se je všemi možnými způsoby motivovat k účasti na výzkumu.

Během prvního týdne jsem jim ještě rozdával dotazník zabývající se motivací a snažil se sesbírat první vyplněné úvodní dotazníky.

Jelikož jsem v půlce plavby od respondentů obdržel jen malou část vyplněných dotazníků, snažil jsem se je motivovat k jejich zhotovení výměnou například za „watch systém“. Když to však nebylo příliš efektivní, obrátil jsem se na kapitána a požádal jsem ho, zda by je oficiální cestou nemohl namotivovat k participaci na výzkumu.

Věděl jsem, že bude velmi obtížné získat všechny požadované dotazníky, tudíž jsem se zaměřil více na pozorování celé skupiny a zapisování si poznámek. Vzhledem k dennímu režimu, kdy jsem se neustále stýkal se stejnými lidmi, snažil jsem se dostat do jiného „watch systému“. Zde bych měl možnost intenzivněji sledovat jinou skupinku. Toto mi však bylo kapitánem zamítnuto. Jako důvod udal, že by pak nastala fyzická nevyváženost na hlídkách, která je nesmírně potřebná k manipulaci s plachtami.

Mimo to jsem každý den zapisoval informace o životě na lodi. Mým úkolem bylo zaznamenat to, jak se cítím já, jak lidé, jaké je počasí, v kolik hodin jsem měl svůj „watch systém“. Dále mě zajímalo, kde lidé během dne tráví svůj čas, zda je to v kajutách, na palubě či v salónu. Jestli svůj volný čas tráví četbou knihy, prací s počítačem či povídáním si s ostatními. Měl jsem také za úkol vysondovat, kdo se s kým baví a nebaví či kdo kolik denně vypije alkoholu. Jak jsem zmínil dříve, společně jsme se scházeli pouze jednou denně a to u večeře. Toho jsem využil a snažil jsem si každý den zaznamenat to, kde, kdo sedí.

Během tohoto výzkumného souboru jsem používal i metodu interview, kdy jsem se snažil od lidí získat jejich názor na témata, jako jsou: nebezpečí, dobrodružství, zážitek, pocit svobody, únik, odpočinek, nová zkušenost, oprostění se od všedního života, ale také strach o život, vykojení člověka, strach a překonání strachu.

Jak jsme se blížili k cíli naší plavby tedy, Cape Townu, začal jsem pomalu vybírat dotazníky a diáře. Na závěr jsem s některými jedinci provedl závěrečný rozhovor, který shrnul nejdůležitější okamžiky plavby.

4.7.3 Výzkum na oblast cestovního ruchu

K získání dat během této části výzkumu jsem použil pouze metodu interview. Vzhledem k náročnosti předchozích výzkumných souborů, kdy lidé obdrželi velké množství dotazníků, které vzhledem k nedostatku osobního volna neměli čas vyplňovat, rozhodl jsem se nepostupovat dle předem stanoveného scénáře a s rozhovory jsem počkal až do druhé poloviny plavby.

Poté jsem vždy požádal jednu osobu, se kterou jsem našel vhodné místo na lodi a prováděl interview za pomoci diktafonu. Rozhovor trval zhruba půl hodiny. Výhodou bylo, že jsem jejich odpovědi nahrával, tudíž jsem to s nimi mohl provádět i během jejich „watch systemu“. V tomto případě se jednalo o rozhovor za pomoci návodu.

Tak jsem postupně získal data od všech zúčastněných. V jednom případě se mi stalo, že nebylo možné použít diktafon, tak jsem odpovědi zapisoval do poznámkového bloku.

Na závěr plavby jsem se snažil ještě získat odpovědi na druhou část výzkumu, která byla zaměřena na zpětném reflektování plavby, zda splnila jejich očekávání, zda se potvrdily jejich obavy, zda by se podobné plavby zúčastnili v budoucnu a jiné.

5 Výsledky

V této kapitole jsem na základě mé práce našel odpovědi na výzkumné otázky. Ty jsou dle Goodwin (1998) charakterizovány jako otázky, které mohou být zodpovězeny přes systematická pozorování a zkušenosti, které vyplývají z výzkumu. V mém případě jsem hledal odpověď na to, jaká jsou specifika historické plachetnice jako výzkumného prostředí, a které metodiky jsou vhodné pro výzkum na plachetnici.

Odpověď na první otázku jsem rozpracoval do textu níže a hlavní specifika jsem zaznamenal do tabulky (viz tabulka č. 3).

Tabulka č. 3. Vyjmenování specifík plachetnice

	SPECIFIKA PLACHETNICE	Charakteristika
1.	Plavba	Neustálá změna polohy
2.	Denní režim	Nepravidelnost práce a odpočinku
3.	„Watch systém“	Povinné pracovní směny během dne
4.	Oceán	Vliv na houpání se plachetnice
5.	Počasí	Ovlivňovalo průběh celé plavby
6.	Adaptace	Přizpůsobení se novým podmínkám
7.	Nedostatek soukromí	Není kde být o samotě
8.	Extrémní podmínky	Pobyt v nepřírozeném prostředí
9.	„Guest“	Závislost na jejich počtu
10.	Izolace	Omezená komunikace s okolním světem
11.	Osobní volno	Čas pro vykonání svých potřeb
12.	Večeře	Jediná doba během dne kdy jsme byli všichni pospolu
13.	Místa pro výzkum	Ideální prostor pro realizaci jednotlivých metod výzkumu

- Za nejvýznamnější specifikum výzkumu během plavby na historické plachetnici by se dal považovat fakt, že plachetnice se neustále *plaví* mezi kontinenty, a to bez zastavení.
- Nepřetržité střídání lidí na „*watch systemu*“. Z hlediska výzkumu to byla pro mě nevýhoda v tom, že jsem převážnou většinu plavby trávil pouze s lidmi z mé skupiny jak při hlídkách, tak v osobním volnu.
- Díky službám a následnému odpočinku dochází na palubě k nepravidelnému *dennímu režimu*.
- Dochází k neustálé změně vnějšího prostředí, tedy *počasí*, a s ním síly větru a charakteru *oceánu*.
- Díky těmto skutečnostem se lidé musejí neustále vypořádávat s novými podmínkami a *adaptovat* se na náročný denní režim.
- Velmi významným faktorem je samotné prostředí *plachetnice*. Ta má svůj daný tvar a velikost.
- Lidé jsou společně v neustálém kontaktu a je těžké nalézt *soukromí*. To je pouze na záchodech, ve sprše, a v kajutě, když však samostatnou kajutu měli pouze tři účastníci plavby. Co se týče samotného výzkumu, tyto faktory jsem se snažil využívat ve svůj prospěch. Vzhledem k tomu, že zde bylo jen velmi málo míst, kde by lidé měli své soukromí, mohl jsem být s nimi často v kontaktu, a věděl jsem, kde jsou ideální podmínky pro pozorování osob během dne.
- Plavba na historické plachetnici je velmi psychicky a fyzicky namáhavá záležitost, díky čemuž jsem mohl sledovat lidi, při vypořádávání se s *extrémními podmínkami*, které jsou dány jak samotnou prací (manipulací s plachtami, údržbou lodi), ale převážně vyrovnáváním se s nepřízní počasí, tzn. vlhkem, zimou a únavou. V takovýchto vypjatých podmínkách jsem měl nejvhodnější příležitost k pozorování vzájemných interakcí mezi lidmi.
- Vzhledem k faktu, že na naší plavbě nás bylo pouze deset členů „*guest*“, byli jsme více zapojeni do hlídek, než kdyby byl na lodi využit plný počet hostů, tedy 24 osob. Tím jsme měli delší hlídky, které se pravidelně opakovaly.
- Měli jsme minimum času pro *osobní volno*. Tedy po odpracování služeb, po kterých následoval spánek, jídlo a osobní hygiena, během dne zbývalo jen velmi málo času pro participaci na výzkumu. Pro mě samotného to byl také obrovský

problém, jelikož v průměru jedné až dvou hodiny osobního volna denně mi nezbyval čas k řádnému dodržování manuálu k výzkumu.

- Dalším problémem byl fakt, že během dne jsem se sešel s celou sledovanou skupinou pouze jedenkrát a to u večere. Ta trvala přibližně 30 minut.
- Vzhledem k *izolovanosti* od okolního světa, lidé netrávili čas komunikací se svými blízkými či sledováním zpráv a podobně.
- Během dne se lidé vyskytovali na různých *místech* plachetnice. To mělo vliv na mé pozorování. Mezi nejfrekventovanější místa na palubě to byla oblast kolem kormidelny a v podpalubí to byl hlavní salónek. Pro různé metody výzkumu byla vhodná jiná místa. Pro pozorování osob byla nejvhodnější místa s největší frekvencí pohybu lidí během dne, tedy kormidelna a salónek. Na vyplňování dotazníků bylo nejvhodnější místo opět v salónku. Interview naopak bylo vhodné dělat někde v soukromí, na což byla nejvhodnější místa v přední a prostřední části paluby, při nepřízní počasí pak horní salónek.

Během plavby jsem používal mnoho výzkumných metod. Měl jsem možnost si ověřit, které jsou a nejsou vhodné k provádění výzkumu na plachetnici.

1. Interview považuji za nejefektivnější metodu, kdy pomocí nahrávacího zařízení (diktafonu) lze provádět rozhovory kdykoliv, i během prací na palubě. Dá se provádět za jakýchkoliv podmínek, jak za nepřízně počasí, kdy prší, či se loď houpe v závislosti na vlnách, tak v noci, když je tma. Data se dají následně snadno přehrát do počítače. Lidé se navíc k této metodě stavěli nejpozitivněji a jen zřídka kdy mne odmítli.

2. Pozorování je další vhodnou výzkumnou metodou, která se dá používat během plavby. Lidé touto metodou nejsou nijak zvlášť omezováni a mohl jsem ji provádět během celého dne. Problém u této metody však byl se zaznamenáváním dat, kdy jsem si vše nemohl neustále zapisovat do deníku, či do počítače. Poté, když už jsem měl příležitost data zaznamenat, některé poznámky již nebyly celistvé. Musím však přiznat, že u této výzkumné metody jsem byl opět omezen „watch systémem“, kdy jsem měl ke sledování vždy jen omezený počet lidí.

U dalších použitých metod jsem zaznamenal značné nedostatky, a to hlavně z časových důvodů a neochoty jedinců se na výzkumu podílet formou vyplňování *dotazníků*, či psaní si *deníku*. To bylo opět dáno denním režimem, kdy bylo velmi málo osobního volna a také skutečností, že lidé zde byli na prázdninách a nechtěli trávit své osobní volno podílením se na výzkumu.

3. Dotazování u něj jsem se setkal s dalším problémem, a to byla náročnost dotazníků. Jednak co se týče úrovně anglického jazyka, ale také jejich množství a počtu stránek k vyplnění. Vzhledem k tomu, že účastníci výzkumu byli převážně starší lidé, stěžovali si mi i na velikost písma, kdy nebyli schopni rozeznat písmena. V neposlední řadě, při šeru během noci a houpání lodi, bylo velmi těžké zpracovávat dotazníky a lidem to způsobovalo nevolnost. Nepříznivé počasí po většinu času během plavby také neumožňovalo dotazníky vyplňovat venku na palubě. Dalším negativním faktorem při vyplňování dotazníků bylo dotýkání se citlivých otázek, kdy opět starší lidé měli problém odpovídat na otázky týkající se smrti, jejich osobních úspěchů a pádů během života. Některým lidem dělalo problém odpovídat na otázky zabývající se spiritualitou, kvůli faktu, že jim tato problematika nic neříká.

4. Deník, předpokládalo se, že se bude jednat o jednu z méně náročných forem výzkumu, ale pro lidi jeho vyplňování představovalo velký problém. V první řadě jej nevyplňovali každý den, ale pak následně zaznamenávali své údaje dodatečně, kdy už nebyly tak přesné. Problém jim však také dělал velký počet políček k vyplňování, kdy nestačilo zaznamenat údaje pouze jedenkrát denně, ale vícekrát po určitých hodinách, což bylo i z časového hlediska během plavby nemožné. Já osobně jsem si také vedl deník, kde jsem zaznamenával jak moje pocity, tak to, jakou mají náladu ostatní členové plavby, jaké je počasí, kde se lidé během dne nejvíce shromažďují, jak kdo tráví svůj volný čas a také jsem do něj zaznamenával, kdo kde sedí u večeře.

Během výzkumu jsem se však dopustil řady chyb, a to převážně nedodržením předem daného časového harmonogramu plnění dotazníků s lidmi a také nesplněním všech dotazníků. První zmíněný problém, tedy nedodržení časové souslednosti, byl způsoben harmonogramem plavby, kdy jsme vypluli později, než se očekávalo a také neochotou lidí v daný čas vyplňovat určité dotazníky. S tímto souvisel i problém druhý,

kdy lidé odmítli vyplňovat všechny požadované výzkumné soubory. Také musím zmínit moji nedůslednost ve vyžadování participace na výzkumu z důvodu jejich neochoty.

Dalším limitujícím faktorem byla moje snížená schopnost improvizace, která byla dána mojí nezkušeností s podobnou výzkumnou činností.

6 Závěry a doporučení

Na základě mého výzkumu mohu doporučit tyto závěry:

- *Nejvhodnějšími výzkumnými metodami pro plavbu na plachetnici jsou interview a pozorování. Avšak aby výzkum mohl být celistvý, neobejde se bez získávání informací rovněž pomocí metody sběru dat dotazníky a deníku.*
- *Je nezbytné výzkum podřídit prostředí plachetnice, kde ne všechna místa jsou vhodná k provádění určitých metod výzkumu.*
- *Celá plavba je taktéž ovlivněna „watch systémem“, který určuje nepravidelný denní řád sledované skupiny a zároveň účastníky sdružuje do menších skupinek.*
- *Převážnou většinu svého času jsem trávil s jednou skupinou z mého „watch systému“, tudíž jsem neměl možnost pozorovat všechny jedince ve stejné intenzitě*
- *Celá sledovaná skupina je pospolu během dne pouze jedenkrát a to u večeře.*
- *Kapitán je velmi respektovaná osoba na lodi. Pokud jsou k podílení se na výzkumu respondenti požádáni z jeho strany, jsou více ochotni spolupracovat.*
- *Počasí a oceán jsou velmi významnými determinanty k realizaci výzkumu, na nich často závisí, zda je či není možná provádět výzkum.*
- *Lidé nebyli ochotni se podílet na výzkumu v plném jeho rozsahu vzhledem k jeho časové náročnosti. Plavba byla pro ně dovolená, na kterou se dlouho připravovali a volno, které měli během plavby, chtěli využít jinými způsoby.*
- *Některé otázky v dotaznících byly špatně srozumitelné, dotazovaní si stěžovali i na malou velikost písma.*
- *U starších lidí byly zaznamenány problémy s vyplňováním otázek týkajících se smrti a zhodnocení jejich života.*
- *Lidé odmítali vyplňovat dotazníky, u kterých měli hodnotit ostatní cestující, kde na číselné ose měli zaznamenat své sympatie a antipatie k ostatním členům posádky.*
- *Lidé odmítali nebo uváděli nepravdivé údaje do deníku, kde měli za úkol několikrát denně na bodové škále zaznamenat své pocity, jak po stránce únavy, tak nálady.*

- *Pokud se lidé motivují na výzkumu nějakou odměnou, jsou ochotnější se na něm podílet.*
- *Pro výzkum na plachetnici je potřeba mít na lodi dostatečné materiální zabezpečení.* Jednak jsou potřeba požadované dotazníky a k nim dostatek psacích potřeb. Není možné spoléhat na to, že lidé budou mít vlastní. Dále pak počítač, kde se průběžně budou zapisovat získaná data a zároveň zde ukládat data z nahrávacího zařízení. Je potřeba mít externí disk, pro zálohování dat. Kdykoliv se totiž může stát, že počítač spadne z povrchu a rozbije se nebo může být polít vodou. Také doporučuji mít kvalitní baterii v počítači, neboť elektřina v lodi neběží nepřetržitě. Je potřeba mít také fotoaparát ke zdokumentování výskytu osob na palubě během dne. Vhodné je mít i videokameru, ale není to bezpodmínečně nutné.

Na základě zmíněných výsledků v předchozích odstavcích pro další výzkum doporučuji:

- *Zvolit výzkumné metody tak, aby odpovídaly ztíženým podmínkám během plavby na historické plachetnici.* Tedy více používat metody jako interview a pozorování. Je vhodné používat i videokameru, lidé rádi mluví do objektivu a zvyšuje to prestiž dotazování.
- *Snížit náročnost a délku dotazníků.* To se dá nahradit tak, že se dotazník rozdělí na více menších částí, které se lidem budou rozdávat postupně.
- *Ztotožnit sledovanou skupinu s výzkumem.* Jelikož lidé během plavby necítí svoji důležitost, jakožto součást výzkumného souboru a vyplňovali je jen kvůli mé osobě, kdy jsem to potřeboval pro své studium. To se dá provést tak, že před samotnou plavbou, pokud je to možné, se jim napíše email, ve kterém budou požádáni, zda by měli zájem se podílet na výzkumu a sdělit jim více informací o výzkumu. Snažit se v nich vyvolat pocit, že jsou něčím vyjimeční, že byli zvoleni jako důležité osoby pro daný výzkum.
- *Spolupracovat na výzkumu s kapitánem plavidla.* Ať jim sdělí, že jsou součástí výzkumu a je vhodné se jej účastnit. Kapitán je velmi respektovaná osoba a co řekne nebo doporučí, lidé většinou udělají.

- *Během informativního emailu jim zaslat úvodní dotazníky, které se plánují vyplnit před plavbou. Na lodi to zabere velmi mnoho času a zároveň, pokud je vyplní již předem, je pak větší prostor se zaměřit na další pozorované jevy.*
- *Motivovat respondenty nějakou hmotnou odměnou.*
- *Zvětšit velikost písma, z mé zkušenosti je na lodi více starších lidí, které měli problém s přečtením dotazníků. Navíc, pokud se loď neustále houpe, je to problém.*
- *Udělat dotazníky tak, aby náročnost angličtiny v dotaznících byla směřována pro středně pokročilé jedince.*
- *Zredukovat počet otázek v dotaznících, snažit se udělat více dotazníků po méně stranách než jeden rozsáhlý.*
- *Promyslet, zda je vhodné rozdávat dotazníky, kde lidé bodují na číselné škále pozitivní a negativní pocity o svých spolucestujících.*
- *Zjednodušit deník tak aby, tam bylo méně proměnných a časových údajů, kde mají hodnotit svůj stav.*
- *Upozornit je, že výzkum je anonymní a pokud budou mít zájem, výsledky jim pak zašleme.*
- *Opatrně na otázky ohledně smrti. Měl jsem starší lidi, kteří z těchto otázek byli velmi emočně rozhozeni.*
- *Mít kvalitní oblečení na provádění výzkumu. Během plavby přes oceán je převážnou většinu času nevlídné počasí, je potřeba mít nepromokavé oblečení, tedy bundu a kalhoty. K tomu jsou nezbytné nepromokavé zvýšené kotníkové boty a gumáky. Součástí nepromokavého oblečení by mělo být také kvalitní termoprádlo. Během plavby, kdy člověk musí pracovat za všech podmínek, je to velmi nezbytné a také jsou omezené možnosti, jak prostorové tak časové k usušení oděvu. Je pochopitelně vhodné mít i oblečení pro teplé počasí, s obuví tomu uzpůsobenou.*
- *Vybavit se i dostatkem dalších věcí jako: slunečními brýlemi, čepicí jak proti slunci, tak zimě a osvědčeným lékem proti mořské nemoci „kinedrilem“ (viz tabulka č. 4).*

Tabulka č. 4. Seznam věcí nezbytných k provedení výzkumu

Technické vybavení k provedení výzkumu	Věci potřebné na plavbu
PC	Nepromokavá bunda
Fotoaparát	Nepromokavé kalhoty
Diktafon	Vysoké nepromokavé boty (pohorky)
Náhradní paměťové karty SD	Holínky
Externí paměť k počítači	Tenisky, boty do teplého počasí
Rozdvojka	Termoprádlo
Manuál k výzkumu	Čepice proti slunci, sluneční brýle a zimní čepice
Sady dotazníků pro všechny oblasti výzkumu	Pracovní oblečení (co se může zničit)
Psací potřeby pro respondenty	Oblečení na palubu do teplého počasí
Náhradní čisté papíry	Oblečení do podpalubí
Poznámkový blok	Čelovka
Náhradní baterie	Opalovací krém
Nabíječky k elektronice	Léky proti mořské nemoci („kinedril“)

7 Diskuze

Výsledkem mé práce je analýza prostředí plachetnice, jako místa vhodného k provádění výzkumu. Pro splnění mého cíle jsem si vybral napsat mou diplomovou práci jako případovou studii. Jak píše (Yin, 2003) jedná se o intenzivní studium jednoho případu. Je to metoda zcela kvalitativní, neboť dokáže splnit základní cíle kvalitativního výzkumu. Je vhodným prostředkem k analýze shromážděných dat a následnému porozumění celého případu.

Jelikož jsem v ČR nenašel práci podobného druhu, jakou držíte nyní v ruce, bylo pro mě obtížné analyzovat potřebná data se zachováním všech náležitostí, které jsou u případové studie potřebné. V mnoha publikacích se také liší pohled na to, jak psát kvalitativní výzkum: „Stále častěji se setkáváme s tím, že se různé formy sdělení o kvalitativním výzkumu objevují nejenom v časopisech se zaměřením na kvalitativní výzkum, ale i v běžných odborných časopisech. Lze přijmout názor, že standardní forma vědeckého článku (úvod, metody, výsledky a závěry) je kompromisem, jenž dovoluje v mnoha případech kvalitativnímu výzkumníkovi sdělit to podstatné o provedeném výzkumu“ (Hendl, 2008, 317). Snažil jsem se o dodržení tohoto postupu, tedy: název, abstrakt, úvod, přehled poznatků, metody, výsledky, závěry plus doporučení a na závěr diskuzi.

V metodické části jsem detailně popsal jak prostředí loď, tak způsob provádění výzkumu, který by se dal považovat za pilotní. Z toho právě pramení mé slabé stránky a chyby, kterých jsem se dopustil. Na plavbu jsem se vydal bez předchozích zkušeností s podobným výzkumem a moji školitelé, tedy osoby, se kterými jsem spolupracoval při výběru vhodných výzkumných metod, to tak musí vnímat. Velkým problémem byla neznalost prostředí, kdy jsme nevěděli přesný počet osob, kteří se plavby zúčastní, a v neposlední řadě jsme neměli tušení, jaký je denní harmonogram během plavby, který byl velmi ovlivněn „watch systémem“. Dovoluji si také tvrdit, že to, jakým způsobem výzkum probíhal, značně ovlivnilo národnostní složení posádky. Většinu totiž tvořili Holanďané, u kterých jsem zaznamenal větší nevoli s participací na mém projektu.

Za silné stránky mé plavby považuji to, jakým způsobem jsem se s jejich neochotou spolupráce vypořádal. Přes mé veškeré úsilí, kdy jsem hledal všemožné cesty, jak je motivovat k podílení se na výzkumu, jsem získal co nejvíce dat vhodných

ke zpracování. Co však považuji za svůj největší přínos na výzkumném projektu je fakt, že jsem upozornil na nedostatky a chyby, kterých jsem se dopustil během výzkumu. Díky tomu, jsem schopen dát osobám, které se projektu zúčastní po mně, doporučení, jak se těchto chyb vyvarovat a dosáhnout tak co nejefektivnějšího sběru dat.

Samotný výzkum na plachetnici, jak již bylo zmíněno, byl rozdělen do tří částí: psycho-sociální, spirituální a oblasti cestovního ruchu. Během mého studia rekreologie, jsem se setkal s těmito oblastmi. Se všemi však ne ve stejné intenzitě a hloubce. Nejméně jsem si byl jist v oblasti psycho-sociální, kde mé znalosti jsou pouze okrajové. Díky tomuto faktu jsem nebyl schopen improvizace, která by se vzhledem k průběhu výzkumu velmi hodila. Pochopitelně jsem se snažil improvizovat, ale výsledky této mé činnosti nebyly při předání mých výsledků dostatečné. Zde se jen potvrzují slova Ferjenčíka (2010, 151) „Plánovitost a určitá systematickosti jsou charakteristiky, které odlišují běžné vnímání a pozorování od pozorování profesionálního. Tam, kde se laik rozhodne pozorovat žáky ve třídě, psycholog se nejdříve rozhoduje, na které konkrétní projevy chování obrátí svou pozornost. Tato plánovitost a organizovanost se nejzřetelněji projevuje v tom, jak vědec odpovídá na dvě základní otázky, co pozorovat a jak pozorovat“. V oblasti spirituální jsem si byl více jistý a také díky faktu, že jsem se podílel s profesorem Jiráskem na výběru vhodných dotazníků, byl jsem schopen provést svoji práci lépe. Také tyto dotazníky byly pouze jednostránkové a motivovat lidi k participaci nebylo pro mě až tak složité. Vzhledem k tomu, že moje studijní kombinace navazujícího studia rekreologie se oblastí cestovního ruchu velmi podrobně zabývá, byl jsem si v této části výzkumu nejjistější a kompetentní pro získání co adekvátních výsledků.

Je však pravdou, že Česká republika je zemí, kde nemáme vlastní moře a plachetnice se zde vyskytují jen ve velmi malém měřítku. Naskýtá se tedy otázka, zda existuje podobná činnost, která by se dala přirovnat k plavbě na plachetnici. K aktivitě, kde lidé musí pracovat společně, v nepříznivých podmínkách, s rizikem úrazu či nepředvídatelných potíží. Po analýze aktivit konaných v Česku si dovoluji tvrdit, že by se dala přirovnat k činnostem, které jsou pořádány Prázdninovou školou Lipnice, např: „Život je gotickej pes“, či jejich nově se rozjíždějícími kurzy pod názvem „KOD“.

Prázdninová škola Lipnice (dále jen PŠL) při svém založení byla inspirována organizací Outward Bound, která pokračuje v odkazu Kurta Hahna. PŠL navazuje na

její odkaz a jejich cílem je dosáhnout všestranného rozvoje osobnosti člověka. Toho se snaží dosáhnout prostřednictvím vícedenních kurzů, jejichž čas je naplněn hrou, kreativními činnostmi, happeningy, diskuzemi, rozjímáním a v neposlední řadě pohybem (Retrieved 9. 6. 2013 from the World Wide Web <http://www.psl.cz/index.php?menu=1>).

„Život je gotickej pes“ je zážitkově pedagogický kurz, při němž prostřednictvím putování v zimní přírodě se snaží dosáhnout osobnostního rozvoje účastníků kurzu. Jedná se o určitý druh expedice, kde bez ohledu na okolní podmínky se účastníci musí vypořádat se všemi překážkami, které je na této cestě potkají (Retrieved 13. 6. 2013 from World Wide Web <http://www.gotickejpes.cz>). Na této charakteristice si můžeme všimnout jisté podobnosti s plavbou na plachetnici. Putování, snaha čelit nepříznivým podmínkám v odlehlých končinách, kde oceán nahrazuje divoká příroda. Jedinec je zde odkázán sám na sebe, ale bez týmové spolupráce není schopen se nikam dostat.

Pod názvem „KOD“ se skrývá série přednášek, které se konají od roku 2012. Celý tento projekt spadá pod Prázdňinovou školu Lipnice a jeho filosofií je vnést dobrodružství a schopnost práce s rizikem do vzdělávacího a výchovného systému. Reagují tím na fakt, že dnešní život přes veškeré zákazy, doporučení a jiné omezení ve snaze učinit jej bezpečnější začíná postrádat prvky přirozeného dobrodružství, objevování, nejistoty a rizika. Jsou totiž přesvědčeni, že prožitek z takovýchto situací nám dává nenahraditelnou zkušenost, jak v běžném životě obratně reagovat na podmínky proměnlivého světa. Dále nás učí tvořivosti a umění se postarat sami o sebe. Také poukazují na to, že schopnost pouštět se do neznámých věcí a schopnost rozpoznávat bezpečného od nebezpečného rizika je jednou ze základních životních kompetencí, o které jsou přesvědčeni, že je potřeba se jí neustále učit. Konference jsou směřovány jak pro mládež, tak pro dospělé (Retrieved 13. 6. 2013 from World Wide Web: <http://www.psl.cz/index.php?menu=3&submenu=10&sekce=63>).

Limity plus doporučení:

Pro charakteristiku specifík provádění výzkumu na historické plachetnici by bylo vhodné zrealizovat více plaveb či expedic pro ověření mých závěrů. Poznatky, které jsem v nich uvedl, se mohou lišit v závislosti na mnoha faktorech. Výzkum během mé plavby byl limitován trasou, tedy plavbou přes Atlantický oceán, počtem osob na

palubě, kdy jsme nezaplnili celkovou kapacitu lodi a převážně osobou kapitána. To jsou hlavní determinanty, které při jejich potenciální obměně velmi ovlivní průběh výzkumu.

Pokud bychom se plavili podél pobřeží, častěji bychom vstoupili na pevninu. Tím by lidé nebyli neustále pospolu, mohli by komunikovat s okolním světem a mohli by si dělat věci více po svém. Nehledě na to, že bychom nebyli v úplné izolaci od okolního světa a eventuelní pomoci při potížích.

Pokud by na palubě byl plný počet osob, pravděpodobně by docházelo k většímu dělení skupiny na menší celky, „watch systém“ by zabral méně času a tudíž by každý měl více osobního volna, při kterém by měl více času k vyplňování dotazníků. Během večere by se všichni nevlezli k jednomu stolu, jak to bylo v mém případě, a měl bych možnost pozorovat, jak se lidé střídají v rozsazení mezi sebou.

Celý průběh plavby je ovlivněn osobností kapitána. Ten rozhoduje, jak bude probíhat nejen celá plavba, ale i každý den. Rozděluje pasažéry do „watch systemu“ a následně jim přiděluje práci. To, jakým způsobem s lidmi komunikuje, velmi ovlivňuje atmosféru mezi všemi zúčastněnými.

Jsem přesvědčen, že plavba na plachetnici je jedním z možných výchovně vzdělávacích prostředků jak k rozvoji osobnosti, tak týmového ducha ve skupinách. Navrhuji realizovat více výzkumů tohoto typu, abychom lépe zmapovali externí a interní prostředí, a procesy, které probíhají na plachetnici. Zároveň dále rozvíjet spolupráci se společností Oosterchelde a začít spolupracovat s nově vznikající STI pro Českou Republiku.

8 Souhrn

V mé práci se věnuji analýze metod vhodných k realizaci výzkumu ve specifickém prostředí historické plachetnice, během plavby přes Atlantický oceán. Osobně jsem se během měsíce dubna tohoto roku této plavby zúčastnil. Provedl jsem zde předvýzkum se zaměřením na psycho-sociální a spirituální dimenze života člověka v extrémních podmínkách a také na cestovní ruch. Práci jsem vytvořil na základě vlastní zkušenosti a dostupné literatury. Jedná se o případovou studii, která je jednak popisem daného výzkumu a zároveň věřím, že do budoucna poslouží jako manuál k provedení dalších výzkumů ve specifickém prostředí plachetnice.

Od zrodu myšlenky provést výzkum v prostředí historické plachetnice během plavby kolem světa v létě 2012 řada lidí intenzivně pracovala na realizaci tohoto výzkumu. Po jeho odsouhlasení na katedře rekreologie bylo vypsáno výběrové řízení na účast na plavbě pro jednoho studenta. Na základě mého motivačního dopisu a účasti na kolech výběrového řízení jsem byl zvolen jako nejvhodnější kandidát.

To odstartovalo koloběh příprav a povinností, které jsou shrnuty a podrobně pospány v této práci.

Pro realizaci jakéhokoliv výzkumu je nesmírně důležité znát podrobnosti o prostředí, ve kterém se výzkum provádí. Prostředí plachetnice bylo pro naši fakultu z hlediska provádění výzkumu velkou neznámou, na plachetnici jsem byl vyslán s tím, že provedu předvýzkum, na základě něhož se budou realizovat další dvě výzkumné plavby, a to přes Indický a Tichý oceán. Svoji práci jsem tedy pojal ve smyslu vytvoření co nejpřesnějšího popisu prostředí a analýzy, které výzkumné metody jsou vhodné do specifického prostředí plachetnice. Zároveň jsem zde uvedl a zdůvodnil, proč některé metody nejsou vhodné pro získání co nejadekvátnějších poznatků.

Samotný výzkum není ovlivněn jen prostředím, ale také dalšími podstatnými faktory a to, jaká je sledovaná skupina a denní režim během plavby. V charakteristice sledované skupiny jsem popsal základní informace o jednotlivcích. Všichni měli zkušenosti s plavbou na plachetnici, což značně ovlivnilo získané poznatky. Vzhledem k „watch systému“ byl denní režim naprosto rozdílný od našeho očekávání a tudíž doba

k provádění výzkumu tím byla velmi omezena a navíc celá sledovaná skupina byla roztržena na menší celky.

Po obsahové stránce byly výzkumné soubory vybrané správně. Avšak problém byl s jejich časovou náročností. Během dne lidé neměli dostatek času k vyplňování dotazníků. Stejně tak já jsem nebyl schopen realizovat veškeré části výzkumu.

V kapitole závěry a doporučení jsem všechna tato fakta uvedl. Bylo doporučeno, jak postupovat do příště a čemu se vyhnout. Z pohledu čtenáře se často může jednat o maličkosti, jako například velikost písma dotazníků, rozdělení dotazníků na menší celky, ale v konečném důsledku to hraje významnou roli. Stejně tak je velmi podstatný zvolený způsob sběru dat.

Plavba na plachetnici je velmi specifická činnost, kdy se lidé během ní musí vypořádávat se všemi úskalími, které je potkají. Jelikož pobyt na otevřeném oceánu je extrémní činnost, kdy se jednotlivci často dostávají za hranici své komfortní zóny a musí se vypořádat s neznámými podmínkami, nutí je to k vlastnímu sebezpřekonávání. To má za následek nárůst jejich sebedůvěry, psychické odolnosti, jsou schopni efektivněji zvládat stresové situace a také dochází k rozvoji týmového ducha ve skupině. Tyto změny jsou pak možné následně přenést do všedního života člověka. Proto jsem přesvědčen, že plavba na plachetnici by měla zaujímat své místo ve vzdělávacím systému jednotlivých škol či pracovišť. V diskuzi jsem navrhoval, jakým způsobem by to bylo možné provést a zároveň jsem upozornil na významnou podobnost ve smyslu rozvoje osobnosti se „suchozemskými“ projekty, jako jsou „Život je Gotickej pes“ a „KOD13“.

9 Summary

In my work I deal with analysis methods for achieving research in specific environments historic sailing ship, during the voyage across the Atlantic. I personally participated in this voyage during the month of April this year. I did find preliminary research focused on the psycho-social and spiritual dimensions of human life in extreme conditions and also on tourism. The work I created is based on my own experience and the available literature. This is a case study, supported by research, which should be in the future used as a guide to conduct more research in a specific environment sailboat.

Since the birth of the idea to do research in an historic sailing ship during the voyage around the world in the summer of 2012, many people worked intensively on the implementation of this research. After its approval by the department of rekreologie tender was announced to participate in the trip for one student. On the basis of my letter of motivation and participation in the tender rounds I was chosen as the best candidate.

This started a cycle of preparation and duties that are summarized and characterized in detail in this work.

For the realization of any research is extremely important to know the details of environment where the research is done. The environment of the ship has been for our faculty in terms of conducting research largely unknown. The sailboat I was sent to be making the preliminary research on the basis of which will be implemented next two research cruises, and across the Indian and Pacific ocean. In The whole work is thus conceived in the sense of creating the most accurate description of the environment and the analysis of which research methods are suitable to the specific environment of sailing. In At the same time I have said and explained why some methods are not suitable for getting the most adequate knowledge.

The research itself is not affected only the environment but also the other key factors such as the study group and daily routine during the voyage. In the characteristics of monitored group I described the basic information about individuals. They all had the experience of sailing on a sailboat, which greatly influenced the research. Due to the "watch system" was a daily regime completely different from our

expectations and therefore time to conduct research that has been very limited. The whole study group was fragmented into smaller parts too.

The files were selected correctly in terms of content research. But the problem was with time for refill the questionnaires. During the day people did not have enough time to complete a questionnaire. Similarly I have not been able to implement all of the research. In chapter conclusions and recommendations all these facts, I said. It was recommended what to do to the next and what to avoid. From the perspective of the reader often can be the little things, such as font size questionnaires or questionnaires division into smaller parts, but ultimately it plays a significant role. Likewise, it is very substantial chosen method of data collection.

Cruise on a sail ship is a very specific activity in which people must cope during all the difficulties of that can meet. Since staying in the open ocean is an extreme activity, where individuals often get beyond their comfort zone and have to deal with unknown conditions, makes it to their own overcoming themselves. This has resulted in increase their confidence and resilience, they are able to effectively handle stressful situations and also leads to the development of team spirit in the group. These changes can be transferred then to the everyday life of man. Therefore, I believe the voyage on a sail ship should take its place in the educational system of schools or workplaces. In the discussion I suggested how this would be done while I pointed to the significant similarity in the sense of personal development "terrestrial" projects, such as "Life is a Gothic Dog" and "KOD13".

10 Referenční seznam

Akademický slovník cizích slov (1995). Praha: Academia.

Bark Europa (2013). *Homepage*. Retrieved: 25. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.barkeuropa.com/en/ship/43-history>

Bernadete, B. (2013). Person autonomy and voluntariness as important factors in motivation, decision making, and astronaut safety: First results from the Mars500 LODGEAD study. *Acta astronautica*, 87 (1), 139-146. Retrieved 10. 6. 2013 from ScienceDirect database on the World Wide Web: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0094576513000544>

Buckley, R. (2006). *Adventure tourism*. Queensland: Griffith University.

Carver, C. S., Scheier, M. F. & Weintraub, J. K. (1989). Assessing coping strategies: a theoretically based approach. *Journal a Personality and Social Psychology*, 56, 267-283. Retrieved 13. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.psy.miami.edu/faculty/ccarver/documents/p89COPE.pdf>

Croatia Charter (2013). *Homepage*. Retrieved: 25. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.croatiacharter.com/cz/article4.asp>

Dalton, M. (1998). *Jachting*. Praha: Václav Svojtka & Co.

Danielová, K., & Sigmund, L. (2005). *Atlas moří a oceánů*. Praha: Euromedia Group.

Diener, E. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personaliry Assessmen*, 49, 71-76. Retrieved 12. 6. 2013 from the World Wide Web: http://internal.psychology.illinois.edu/~ediener/Documents/Diener-Emmons-Larsen-Griffin_1985.pdf

Ferjenčík, J. (2010). *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portal.

Fisher, J. (2010). Development and Application of a Spiritual Well-Being Questionnaire Called SHALOM. *Religions,1*, 105-121. Retrieved 8. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.mdpi.com/2077-1444/1/1/105>

Fisher, J. (1998). *Spiritual Health: its Nature and Place in the School Curriculum*. Disertační práce, University of Melbourne. Retrieved 18. 6. 2013 from the World Wide Web: http://dtl.unimelb.edu.au/R/YDV9YTCXP5SLUJTYPKH2GTB51N23XIFUTFMUEC3MUNX7TPA47K01012?func=dbinjumpfull&object_id=67162&pds_handle=GUEST

Frisian Sailing Company (2013): *Homepage*. Retrieved: 25. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.frisian-sailing.co.uk/page/bedrijfsinformatie>

Fröml, K. (2002). *Kompendium psaní a publikování odborných prací v kinantropologii*. Olomouc: Fakulta tělesné kultury Univerzita Palackého v Olomouci.

- Good, M., & Willoughby, T. (2006). The role of spirituality versus religiosity in adolescent psychosocial adjustment. *J. Youth Adolesc.* 35, 41-55. Retrieved 13. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://people.wku.edu/steve.groce/Adolescent%20Religiosity%20and%20Spirituality.pdf>
- Goodwin, J. (1998). *Research in psychology: Methods and design*. New York: John Wiley & Sons.
- Goldberg, D. P., & Hillier, V. F. (1979). A scaled version of the General Health Questionnaire. *Psychological Medicine*, 9(1), 139-145. Retrieved 16. 6. 2013 from Proquest database on the World Wide Web: <http://search.proquest.com/docview/74515706/13EE80726626F6BB3B1/4?accountid=16730>
- Gotickej Pes (2013). *Homepage*. Retrieved 13. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.gotickejpes.cz>
- Hamřík & Skácelíková (2013). Olomoučtí akademici prozkoumají život uprostřed oceánu. *Žurnál Online*. Retrieved 3. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.zurnal.upol.cz/ftk/zprava/clanek/olomoucti-akademici-prozkoumajivivot-uprostred-oceanu/>
- Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum, základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hendl, J. (2012). *Kvalitativní výzkum, základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hodaň, B., & Dohnal, T. (2005). *Rekreologie*. Olomouc: Hanex.
- Hodaň, B. (2002). *Volný čas a jeho současné problémy*. Olomouc: Hanex.
- Hroška, J., & Kodeš, J. (1990). *Historie kanoistiky, jachtingu a windsurfingu*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.
- Kalman, M., Hamřík, Z., Pavelka, J. (2009). *Podpora pohybové aktivity pro odbornou veřejnost*. Olomouc: ORE, o.p.s.
- Kirchner, J. (2009). *Psychologie prožitku a dobrodružství*. Brno: Computer press.
- Koblic, R. (1949). *Plachty a vítr*. Praha: Ministerstvo školství, věd a umění
- Kuban, J. (2006). *Tendence vyhledávání prožitku a její diagnostika*. Hradec Králové: Gaudeamus.
- La Grace (2013). *Homepage*. Retrieved: 25. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://lagrace.cz/cs/main/plavby/7>
- Loomeier, F. (2005). *De driemastschoner Oosterhelde*. Alkamar: De Alk Bv.
- Mars500 (2013). *Homepage*. Retrieved: 13. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.mars500.cz>

- Mascaro, N., Rosen, D. H., & Morey, L. C. (2004). The development, construct validity, and clinical utility of the spiritual meaning scale. *Personality And Individual Differences*, 37(4), 845-860. Retrieved 7. 6. 2013 from ScienceDirect database on the World Wide Web:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S019188690300477X>
- Medek, O. (2012). *Kurt Hahn a jeho vzdělávací systém*. Diplomová práce, Masarykova Univerzita, Filosofická fakulta, Brno.
- Na Plachetnici (2013). *Homepage*. Retrieved 7. 6. 2013 from the World Wide Web:
<http://www.naplachetnici.cz/o-spolecnosti-kontakt/>
- Národní Síť Podpory Pohybové Aktivity (2013). *Homepage*. Retrieved 5. 6. 2013 from the World Wide Web:
http://www.hepa.upol.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=3&Itemid=5
- Neuman, J. (2009). *Dobrodružné hry a cvičení v přírodě*. Praha: Portál.
- Norris, R. M., & Weinman, J. A. (1996). Psychological change following a long sail training voyage. *Personality And Individual Differences*, 21(2), 189-194. Retrieved 4. 6. 2013 from ScienceWorld database on the World Wide Web:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0191886996000694>
- Nowak, S. (1975). *Metodologie sociologických výzkumů*. Praha: Svoboda.
- Oosterhelde. (2013). *Homepage*. Retrieved 5. 6. 2013 from the World Wide Web:
<http://www.oosterschelde.nl/wp/wp-content/uploads/General-Information-OS-2012-UK.pdf>
- Pelikán, J. (1998). *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum, nakladatelství Univerzity Karlovy.
- Prázdninová Škola Lipnice (2013). *Homepage*. Retrieved 9. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.psl.cz/index.php?menu=1>
- Race of the Classics (2013). *Homepage*. Retrieved 25. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.rotc.nl/index.php/derees/wat-is-de-race-of-the-classics>
- Rosenberg, M. (1965). Society and the adolescent self-image. *Princeton: Princeton University Press*, 326. Retrieved 20. 6. 2013 from the World Wide Web:
<http://garfield.library.upenn.edu/classics1989/A1989T475800001.pdf>
- Sail Training International (2013). *Homepage*. Retrieved 1. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://www.sailtraininginternational.org/about-us/link-3>
- Scheier, M. F. & Carver, C. S. (1985). Optimism, coping and health: Assessment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychology*, 4, 219-247. Retrieved: 16. 6. 2013 from EBSCO database on the World Wide Web:
<http://ehis.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=49&sid=b5df6fbc-8d62-4acd-9eaf-96980caca4dd%40sessionmgr15&hid=106>

- Smith, L. (2007). Conceptualizing spirituality and religion: where we've come from, where we are, and where we are going. *Journal Of Pastoral Counseling* 42, 4-21. Retrieved: 16. 6. 2013 from EBSCO database on the World Wide Web: <http://ehis.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=51&sid=b5df6fbc-8d62-4acd-9eaf-96980caca4dd%40sessionmgr15&hid=115>
- Sodezz (2013). *Homepage*. Retrieved 26. 6. 2013 from the World Wide Web: <http://sodezz.upol.cz/o-projektu/>
- Surynek, A., & Komárková, R. (2001). *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Přes.
- Vrátný, J., Burda, C., Černý, G., Kobes, J., Pátý, J., Zizius, Z. (1980). *Plachetnice. Polytechnická knihnice*. Praha: SNT.
- Weston, N. V., Thelwell, R. C., Bond, S., & Hutchings, N. V. (2009). Stress and Coping in Single-Handed Round-the-World Ocean Sailing. *Journal Of Applied Sport Psychology*, 21(4), 460-474. Retrieved 14. 6. 2013 from EBSCO database on the World Wide Web: <http://ehis.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=52&sid=b5df6fbc-8d62-4acd-9eaf-96980caca4dd%40sessionmgr15&hid=17>
- Wong, P. (1998). Implicit theories of meaningful life and the development of the personal meaning profile, *The human quest for meaning: A handbook of psychological research and clinical applications*. 111-140.
- Yachting (2013). *Homepage*. Retrieved 8. 6. 2013 from the World Wide Web: www.yachting.cz
- Yin, K., (2003). *Applications of case study research*. London: Sage Publication.

11 Seznam příloh

11.1 Příloha č. 1. Motivační dopis na výzkumnou plavbu

Dobrý den,

Jmenuji se Šimon Pelikán a jsem studentem druhého ročníku magisterského studia rekreologie. Od útlého věku mě lodě velmi přitahovaly. V roce 2000 jsem začal dělat závodně kanoistiku sjezd na divoké vodě, kde jsem se postupem času dostal i do juniorské reprezentace a úspěšně jsem reprezentoval naši republiku jak na evropských tak světových soutěžích. Díky tomuto sportu jsem měl možnost trávit převážnou většinu svého času v prostředí okolo vody. Ve volném čase jsem se s kamarády rekreačně také věnoval plachetnicím, v kategorii Fin, kde vzkvétaly mé první začátky s plachtěním se po vodě. Poté jsem se dostal ke kiteboardingu, kterému se věnuji posledních pět let. V loňském roce jsem k tomu začal ještě jezdit na surfu. Z předchozích řádků je patrné, že voda a vítr jsou pro mě živly, s kterými se velmi rád potýkám, a jsou mi velmi blízké.

Díky rodině ve Španělsku, kde můj strejda je dlouholetý kapitán a celý život pracuje s loděmi, jsem se dostal k plachetnicím velmi blízko a zamiloval jsem si je. Také mě na jeho lodi naučil základy plachtění se po moři a rozhodl jsem se udělat kapitánské zkoušky.

Vzhledem k mým finančním možnostem jsem se však nedostal na vícedenní plavbu na plachetnici. To se změnilo díky expedičnímu projektu.

Jsem si vědom Vašich požadavků, kdy na plavbu kolem světa hledáte někoho mladšího, ale jelikož tuto plavbu pro mě považuji za dosavadní životní výzvu, jsem ochoten udělat vše proto, abych se mohl na plavbu dostat já, který se již chystá ukončit své magisterské studium. Mám již téma své diplomové práce, na kterém pracuji, ale jsem ochoten jej změnit a napsat diplomovou práci o této plavbě, kterou bych pak následně v září obhájil. Mimo to splním veškeré požadavky, které ode mě budete chtít.

Díky mým zkušenostem a schopnostem si dovoluji říci, že jsem vhodný kandidát na tuto plavbu a to díky:

- Zkušenostem s plachtěním se po moři
- Znalost oceánu
- Znalost cizích jazyků (Aj, Sp)
- Týmová spolupráce
- Nekonfliktnost
- Přátelskost
- Pozitivní myšlení
- Smysl pro humor
- zaujetí pro věc
- schopnost vypořádat se s dramatickými a nečekanými událostmi
- Zkušenosti z pobytu v nepříznivých podmínkách (život v divočině Yukon a BC, Canada)

Na expedičním projektu jsem se seznámil s kapitánem Jiřím Kučerou, u kterého se chystám udělat si své kapitánské zkoušky. Mimo to se s ním podílím na přípravě a realizaci plaveb na plachetnici pro střední školy. Plavbami na plachetnici bych se chtěl v budoucnu zabývat a věřím, že u přijímacího pohovoru se mi povede Vás přesvědčit, že já jsem ten vhodný kandidát pro tuto plavbu.

S pozdravem Pelikán Šimon

11.2 Příloha č. 2. Dotazník SHALOM

Spiritual Health And Life-Orientation Measure

Code/Name:

Please give three responses to each of the following items, by circling the letters in each of the three columns, to show:

- how important you think each area is for an ideal state of spiritual health, AND
- how you feel each item reflects your personal experience most of the time, AND
- what help you need to nurture/build up your spiritual well-being.

Please respond to all of the items in column a), then do column b), then c).

Each response is graded:

vh = very high h = high m = moderate l = low vl = very low.

Do not spend too much time on any one item. It is best to record your first thoughts.

Items	a. ideal for spiritual health	b. how you feel	c. help needed
Developing:			
1. a love of other people	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
2. a personal relationship with the Divine/God	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
3. forgiveness toward others	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
4. connection with nature	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
5. a sense of identity	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
Developing:			
6. worship of the Creator	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
7. awe at a breathtaking view	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
8. trust between individuals	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
9. self-awareness	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
10. oneness with nature	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
Developing:			
11. oneness with God	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
12. harmony with the environment	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
13. peace with God	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
14. joy in life	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
15. prayer life	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
Developing:			
16. emotional well-being	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
17. bright thoughts	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
18. peace of mind	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
19. thinking at a higher level	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
20. inner peace	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
Developing:			
21. respect for others	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
22. meaning in life	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
23. kindness towards other people	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
24. clear thinking	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl
25. a sense of 'magic' in the environment	vh h m l vl	vh h m l vl	vh h m l vl

Thank you for completing this survey.

Note. SHALOM has been reduced to 20 items for general use by removing items 16-19 & 24

11.3 Příloha č. 3. Dotazník SMS

Spiritual Meaning scale

Code/Name:

Item	Component matrix factor loading				
There is no particular reason why I exist ()	1	2	3	4	5
We are each meant to make our own special contribution to the world	1	2	3	4	5
I was meant to actualize my potentials	1	2	3	4	5
Life is inherently meaningful	1	2	3	4	5
I will never have a spiritual bond with anyone ()	1	2	3	4	5
When I look deep within my heart, I see a life I am compelled to pursue.	1	2	3	4	5
My life is meaningful	1	2	3	4	5
In performing certain tasks, I can feel something higher or transcendent working through me	1	2	3	4	5
Our flawed and often horrific behavior indicates that there is little or no meaning inherent in our existence ()	1	2	3	4	5
I find meaning even in my mistakes and sins	1	2	3	4	5
I see a special purpose for myself in this world	1	2	3	4	5
There are certain activities, jobs, or services to which I feel called	1	2	3	4	5
There is no reason or meaning underlying human existence ()	1	2	3	4	5
We are all participating in something larger and greater than any of us	1	2	3	4	5

11. 4 Příloha č. 4. Dotazník psycho-sociální oblast (část dotazníku)

Section 2: Motivation

The next part of this questionnaire is about goals. Goals are very important in everybody's life because they direct and guide our behavior. No matter what one's age, or stage in life, people have certain goals or purposes that motivate and drive them. Values have a similar effect in giving us a direction in life which we consider desirable.

In the following, you will find questions concerning your goals and values. The instructions for these tasks are somewhat extensive – please read them with particular care.

Now please think of the goals that you pursue in your everyday life. We would like you to write down 15 goals that motivate you in your life.

Please note that we are interested in the goals that you pursue in your day-to-day behavior. That is, do not think of abstract goals such “I try to become incredibly rich” but of objectives you have in your everyday life such as “I try to pay my bills in time”.

Also note that these goals are phrased in terms of what you are trying to do, regardless of whether you are actually successful. For example, if your goal was to pay your bills in time that does not necessarily mean that you manage to do so.

Of course, your goals can also be phrased in terms of what you try not to do. For example, another way of saying that you try to pay your bills in time is “I try to avoid making any debts”. You are free to formulate your goals as you choose, but please do not express the same goal in these two different ways.

Moreover, please do not write goals that are phrased as trait adjectives. That is, do not write something like “I try to be good” because this is too abstract. Rather, phrase your goals in order to describe how you try to behave instead of how you try to be.

Now please provide us with a list of the goals that motivate you. Please write down 15 goals on the following page. Be as honest and as objective as possible. Do not give simply socially desirable strivings or strivings which you think you "ought" to have.

Take your time with this task; spend some time thinking about your goals before you begin.

		IMP	ATT	SUC
1)	I typically try to			
2)	I typically try to			
3)	I typically try to			
4)	I typically try to			
5)	I typically try to			
6)	I typically try to			
7)	I typically try to			
8)	I typically try to			
9)	I typically try to			
10)	I typically try to			
11)	I typically try to			
12)	I typically try to			
13)	I typically try to			
14)	I typically try to			
15)	I typically try to			

.....

On the previous page, you listed a number of goals that motivate you in your day-to-day life. Now, we want you to make some ratings about each goal on your list.

Of course goals differ in how important they are for the person pursuing them, that is: Some goals on the list you probably find more worthwhile to strive for than others. And of course goals differ in how attainable they are, that is: Some goals are rather easy to achieve and other goals are difficult to achieve. Finally, people differ in how successful they are in realizing goals, that is: You probably succeed when they want to realize a given goal but do not succeed with another one.

It is necessary that you fully understand the difference between the characteristics of importance, attainability, and success. So we will describe an example now which will help you understand that importance, attainability, and success are not the same.

Consider John: John likes playing football very much and he is very ambitious when it comes to football. So for John, winning the up-coming football match is very important (high importance). John also enjoys playing cards with his friends and here, too, he tries to win as often as possible. However, winning card games is not as important to John as winning football matches (low importance). That is, although both are John's goals, these goals differ on how important they are for John.

Now, the opponent team is a very good football team so John knows that the chances of winning the match are low (low attainability). If they played another, somewhat weaker team, chances of winning might be better (high attainability).

Now let's consider what John might think after the match about his success in realizing his goal of winning: If his team lost, John will be disappointed and say that he wasn't successful at all (low success). If they managed a draw, John might say he was moderately successful. However, if John and his team actually won the match, John would say he was very successful (high success).

This example has shown that for goals importance, attainability, and success are not the same:

- **Importance** refers to the question:
How important is it for you to reach this particular goal in your life?
- **Attainability** refers to the question:
How easy or difficult is it to attain this goal at the moment?
- **Success** refers to the question:
How successful are you at the moment in realizing this goal?

So now we would like you to rate each of the goals you listed on the three dimensions of importance, attainability, and success. For that purpose, please go through your list of goals again, and write into the column labeled "IMP" how important that goal is to you. That is, choose one of the numbers from the scale below and write the appropriate number behind each goal in the column "IMP".

6) have a close, intimate relationship with someone.

a) **Importance (IMP)**

0	1	2	3	4	5
not at all important	slightly important	somewhat important	moderately important	very important	extremely important

Now that you have rated how important each goal is to you, please write down how attainable each of the goals is for you. That is, please go through the list of goals again, choose one of the numbers from the scale below and write the appropriate number behind each goal in the column “ATT”.

b) **Attainability (ATT)**

0	1	2	3	4	5
not at all attainable	slightly attainable	somewhat attainable	moderately attainable	very attainable	extremely attainable

Now that you have rated how attainable each goal is for you, please write down how successful you are in realizing each of the goals. That is, please go through the list again, choose one of the numbers from the scale below and write the appropriate number behind each goal in the column “SUC”.

c) **Success (SUC)**

0	1	2	3	4	5
not at all successful	slightly successful	somewhat successful	moderately successful	very successful	extremely successful

Now, on the following pages you will find a list of goals that have been found to be relevant for many people’s lives. Please indicate for each of the following goals, how important the goal is for you, how easy or difficult the goal is to attain for you, and how successful you are at realizing the goal.

So please tell us for each of the following goals:

How **IMPORTANT** is it for you to reach this goal **in your life**?

How **ATTAINABLE** is this goal for you **at the moment**?

How **SUCCESSFUL** are you **at the moment** in realizing your goal?

	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
7)	broaden my (intellectual) horizons.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
8)	be friends with many people.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
9)	live a life of adventure.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
10)	act unselfishly / selflessly.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
11)	have a high social status.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
12)	give sympathy and love to other people.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
13)	continuously improve myself.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
14)	engage in a lot of activities with other people.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
15)	enjoy life to the full.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
16)	do good.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
17)	gain public recognition.				

	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
18)	have trusting relationships with other people.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
19)	develop my skills.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
20)	have a wide circle of friends.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
21)	lead an exciting life.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
22)	help other people who are in need.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
23)	have prestigious positions.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④
24)	receive sympathy and love from other people.				
	Importance:	①	②	③	④
	Attainability:	①	②	③	④
	Success:	①	②	③	④

Please use the following scale to record your answers.

①	②	③	④
not at all	hardly	somewhat	very
important / attainable / successful	important / attainable / successful	important / attainable / successful	important / attainable / successful

I would like to...

1)	improve my education continuously.					
	Importance:	①	①	②	③	④
	Attainability:	①	①	②	③	④
	Success:	①	①	②	③	④
2)	spend a lot of time with other people.					
	Importance:	①	①	②	③	④
	Attainability:	①	①	②	③	④
	Success:	①	①	②	③	④
3)	lead a thrilling life.					
	Importance:	①	①	②	③	④
	Attainability:	①	①	②	③	④
	Success:	①	①	②	③	④
4)	support other people in their efforts.					
	Importance:	①	①	②	③	④
	Attainability:	①	①	②	③	④
	Success:	①	①	②	③	④
5)	be able to exert influence.					
	Importance:	①	①	②	③	④
	Attainability:	①	①	②	③	④
	Success:	①	①	②	③	④

11. 5 Příloha č. 5. Dotazník cestovní ruch

Cíl výzkumu:

- Popsat cílovou skupinu plavby, produktu dobrodružného cestovního ruchu
- Zjistit, jaké místo má tento produkt v rámci jejich zkušenosti s cestováním
- Zjistit motivaci, očekávání a spokojenost s tímto produktem

Diskusní scénář pro individuální polostrukturované rozhovory s účastníky plavby

Při začátku rozhovoru popsat dotazovanému, že jeden z výzkumů je zaměřený také na cestovní ruch, rozhovor by měl trvat vždy přibližně 30-40 minut, je ale možné že se dotazovaný rozpovídá více. Všechny údaje z rozhovorů budou při dalším zpracování využívány plně anonymně. Před začátkem rozhovoru vždy slovně nahrát datum a čas, kdy byl rozhovor pořízen.

Diskusní okruhy a otázky realizované v co nejkratším čase po vyplutí (v ideálním případě do druhého dne):

1. Předchozí zkušenosti s cestováním

- Jste na takové cestě poprvé?
- Už jste se podobné akce zúčastnil – kdy, kde, jaké máte dojmy?
- Jakému cestovnímu ruchu dáváte přednost, jak, kam, s kým a na jak dlouho obvykle cestujete?
- Při účasti na cestovním ruchu dáváte přednost extrémnímu/dobrodružnému cestovnímu ruchu – jestliže ano, ať uveďte příklady, kde jste byli?
- Účastníte se (nebo jste se účastnil v minulosti) i zájezdů SSS (Sun, Sea, Sand), případně all inclusive ?
- Dáváte přednost cestování, kdy si služby zajišťujete sám, nebo služby si zajišťujete prostřednictvím cestovních kanceláří nebo agentur?
- Je pro Vás důležité poznat autentické prostředí zemí, které navštívíte? Příroda? Nebezpečí?
- Máte jasné a jednoznačné preference a názory, které se týkají cestování, jestli ano, tak jaké?
- Nebo se účastníte různých typů cest a zájezdů (pasivní dovolená u moře, komfortní dovolená v exotických zemích, poznávací zájezdy, dobrodružné cesty, někdy doma, někdy v zahraničí) - v tom případě, podle čeho se rozhodujete?

2. Způsob výběru zájezdu

- Na základě čeho jste si vybral tento zájezd
- Kdy jste se o něm poprvé dozvěděl
- Kdy jste se definitivně rozhodl, že se zúčastníte

- Jste zde sám, nebo s přítelem, partnerem, kamarády?
- Připravoval jste se nějak na cestu? Případně jak?
- Odkud jste čerpal informace o trase?

3. **Očekávání**

- Jaká máte očekávání?
- Na co se těšíte?
- Z čeho máte obavy?

4. **Doplnit údaje o účastníkovi:**

- Muž/žena
- Věk
- Bydliště (stát, město)
- Rodinný stav (svobodný, žije s partnerem/partnerkou, manželem/manželkou, počet dětí, jejich věk)
- Práce (zaměstnanec, podnikatel, student...)

Na konci rozhovoru znovu zaznamenat datum, čas, místo, případně okolnosti, za kterých rozhovor probíhal.

Diskusní okruhy a otázky realizované na konci plavby/po dopluti/v předposlední-poslední den plavby:

5. **Po skončení plavby:**

- Splnila plavba Vaše očekávání – v čem ano, v čem ne?
- Potvrdily se Vaše obavy?
- Máte zájem se podobné plavby zúčastnit opětovně?
- Doporučil byste tuto plavbu svým známým?
- Na jaký zájezd byste chtěl jet příště?
- Máte nějaký další cestovatelský sen?

Na konci rozhovoru zaznamenat datum, čas, místo, případně okolnosti, za kterých rozhovor probíhal.